

§ 319

Uppföljning av program och planer 2020

KSN-2020-00472

Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** uppdra till Uppsala Vatten och Avfall AB att komplettera avfallsplan 2014–2022 med målbeskrivning, mål och aktiviteter gällande nedskräpning i vatten för att uppfylla Havs- och Vattenmyndighetens ÅPH 23 enligt **bilaga 3**,
2. **att** strategi för besöksnäringen upphör att gälla,
3. **att** lägga rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** till handlingarna, samt
4. **att** uppdra till kommunstyrelsen att beakta slutsatserna i rapporten i det fortsatta arbetet med det kommande övergripande långsiktiga styrdokument som visar på en helhet och tydlig riktning mot ett hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050.

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2020 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

En översyn av kommunens styrning har genomförts. Översynen har tagit fram ett förslag på framtida styrning genom att integrera de viktigaste styrsignalerna från dagens beslutade program i ett mer långsiktigt program som är tänkt att bli mer närvarande i den ordinarie styrprocessen för kommunkoncernen. Arbetet med att utveckla styrningen fortsätter. De förslag på förändringar som framkommer av

rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** föreslås beaktas i det fortsatta arbetet.

Beslutsunderlag

- Arbetsutskottets förslag 1 december 2020 § 372
- Tjänsteskrivelse daterad 17 november 2020
- Bilaga 1 Uppföljning av program och planer 2020 daterad 14 oktober 2020
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från Uppsala Vatten och avfall AB
- Bilaga 3, Underlag till revidering av avfallsplan 2014–2022 gällande marint skräp

Beslutsgång

Ordförande ställer arbetsutskottets förslag mot avslag och finner att kommunstyrelsen bifaller detsamma.

Särskilt yttrande

Stefan Hanna (-) lämnar ett särskilt yttrande:

Det är en dålig central styrning när det finns för många parallella program, för många övergripande mål och över 800 åtgärder. De kommunövergripande programmen måste bättre prioriteras och läggas ut i en tidsplan så att några få övergripande program drivs under ett verksamhetsår. Idag driver alla dessa program, mål och åtgärdsambitioner kostnader och påverkar de olika verksamheterna negativt. 34 beslutade program är ingen acceptabel form för att effektivt driva kommunens utveckling framåt. De 34 programmen och handlingsplanerna samt dess fler än 200 mål och över 800 åtgärder är för många styrsignaler. Det är inte rimligt att på detta sätt försöka styra vad nämndledning och bolagsledning ska prioritera sina begränsade resurser på. Denna överstyrning måste upphöra och den politiska ledningen måste bli mycket bättre på att prioritera vilka övergripande insatser som ska inkluderas i kommunens Mål och budget.

§ 372

Uppföljning av program och planer 2020

KSN-2020-00472

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen förslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** uppdra till Uppsala Vatten och Avfall AB att komplettera avfallsplan 2014–2022 med målbeskrivning, mål och aktiviteter gällande nedskräpning i vatten för att uppfylla Havs- och Vattenmyndighetens ÅPH 23 enligt **bilaga 3**,
2. **att** strategi för besöksnäringen upphör att gälla,
3. **att** lägga rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** till handlingarna, samt
4. **att** uppdra till kommunstyrelsen att beakta slutsatserna i rapporten i det fortsatta arbetet med det kommande övergripande långsiktiga styrdokument som visar på en helhet och tydlig riktning mot ett hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050.

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2020 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

En översyn av kommunens styrning har genomförts. Översynen har tagit fram ett förslag på framtida styrning genom att integrera de viktigaste styrsignalerna från dagens beslutade program i ett mer långsiktigt program som är tänkt att bli mer närvarande i den ordinarie styrprocessen för kommunkoncernen. Arbetet med att utveckla styrningen fortsätter. De förslag på förändringar som framkommer av

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-12-01

rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** föreslås beaktas i det fortsatta arbetet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 november 2020
- Bilaga 1 Uppföljning av program och planer 2020 daterad 14 oktober 2020
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från Uppsala Vatten och avfall AB
- Bilaga 3, Underlag till revidering av avfallsplan 2014–2022 gällande marint skräp

Beslutsgång

Ordförande ställer först föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Kommunstyrelsen

Datum:
2020-12-01

Diarienummer:
KSN-2020-00472

Handläggare:
Sara Duvner

Uppföljning av program och planer 2020

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** uppdra till Uppsala Vatten och Avfall AB att komplettera avfallsplan 2014–2022 med målbeskrivning, mål och aktiviteter gällande nedskräpning i vatten för att uppfylla Havs- och Vattenmyndighetens ÅPH 23 enligt **bilaga 3**,
2. **att** strategi för besöksnäringen upphör att gälla,
3. **att** lägga rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** till handlingarna, samt
4. **att** uppdra till kommunstyrelsen att beakta slutsatserna i rapporten i det fortsatta arbetet med det kommande övergripande långsiktiga styrdokument som visar på en helhet och tydlig riktning mot ett hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050.

Ärendet

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program och kommungemensamma handlingsplaner som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2020 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

En översyn av kommunens styrning har genomförts. Översynen har tagit fram ett förslag på framtida styrning genom att integrera de viktigaste styrsignalerna från dagens beslutade program i ett mer långsiktigt program som är tänkt att bli mer

närvarande i den ordinarie styrprocessen för kommunkoncernen. Arbetet med att utveckla styrningen fortsätter. De förslag på förändringar som framkommer av rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** föreslås beaktas i det fortsatta arbetet.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret, med underlag i form av aktualitetsbedömningar från respektive programansvarig. Aktualitetsbedömningarna har sammanställts i en rapport (**bilaga 1**). Gemensam beredning har skett mellan programansvariga inom kommunkoncernen.

Uppsala Vatten och Avfall AB har beslutat att föreslå en komplettering av avfallsplan 2014–2022 i samband med aktualitetsbedömningen. Protokollsutdraget återfinns i **bilaga 2**.

Föredragning

Programhanteringen tar sin utgångspunkt i riktlinjen för styrdokument och hanterar de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna förutom Mål och budget. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program och kommungemensamma handlingsplaner. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Förutom bedömningar av programmets indikatorer är det nämnder och bolagsstyrelser som i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti svarar på grad av måluppfyllelse för de program som följs upp. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på möjliga justeringar för ökad måluppfyllelse.

Totalt finns 34 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 21 program inte följs upp till exempel på grund av att programmen är under revidering eller nyligen beslutat och håller på att implementeras. Den samlade måluppfyllelsen visar i de flesta fall att arbetet löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer, landsbygdsprogrammet och näringslivsprogrammet.

Fem program eller handlingsplaner är i behov av revidering. Det gäller avfallsplan 2014–2022, handlingsplan för landsbygdsprogrammet, handlingsplan för näringslivsprogrammet, handlingsplanen till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt handlingsplanen till program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer. Både program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer har enligt beslutad programperiod gått ut och gäller därmed inte från och med 2021. I detta ärende föreslås beslut om revidering av avfallsplanen enligt **bilaga 2**. Övriga revideringar föreslås omhändertas i det fortsatta arbetet med utveckling av kommunens styrning.

Två program föreslås avvecklas då det ena har gått ut och det andra med fördel kan ersättas av ordinarie grunduppdrag för berörda nämnder samt styrning i andra styrdokument. Dessa är strategi för besöksnäring och program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik. I detta ärende föreslås att strategi för besöksnäring upphör att gälla då denna har gått ut och väsentliga delar omhändertas i revidering av

handlingsplan till näringslivsprogrammet. Eventuell avveckling av program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik föreslås omhändertas i det fortsatta arbetet med utveckling av kommunens styrning.

Syftet med programhanteringen uppfylls då en mer sammanhållen styrning säkerställs där relationerna mellan styrdokument blir tydligare för varje år. Alla nämnder och bolagsstyrelser arbetar numera in programåtgärder direkt i sina verksamhets- och affärsplaner även om det varierar mellan olika program.

Det har successivt under de senaste åren blivit tydligt att den politiska styrningen i program och handlingsplaner är omfattande. Vid förra årets programuppföljning fick kommunstyrelsen i uppdrag att göra en översyn av de aktiverande och normerande styrdokumenterna. Syftet med översynen var bland annat att se om omfattningen av och antalet program kan minskas samt om och var nuvarande styrsignaler stärker eller motverkar varandra. Översynen av normerande styrdokument pågår.

I de befintliga 34 programmen och handlingsplanerna finns det mer än 200 mål och över 800 åtgärder. Många styrsignaler leder till ett högt tryck i organisationen och utmaningar med prioriteringar. Översynen har identifierat behov av att förändra styrningen för att få en tydligare och mer överblickbar styrning samt öka möjligheten för det politiska styret att prioritera insatser eller områden på ett mer ändamålsenligt sätt i exempelvis Mål och budget.

Kommunstyrelsen fick i förra årets programuppföljning (januari 2020) i uppdrag att ta fram förslag på ett övergripande långsiktigt program som omfamnar en helhet och visar på tydlig riktning i ett tioårsperspektiv mot hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050. Arbetet med att utveckla styrningen fortsätter. De förslag på förändringar som framkommer av rapporten *Uppföljning av program och planer* enligt **bilaga 1** föreslås beaktas i det fortsatta arbetet.

Ekonomiska konsekvenser

Revidering av program och handlingsplaner hanteras inom befintliga budgetramar. Konsekvenser av enskilda programs revideringar hanteras inom ramen för kommande beslut i kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 november 2020
- Bilaga 1 Uppföljning av program och planer 2020 daterad 14 oktober 2020
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från Uppsala Vatten och avfall AB
- Bilaga 3, Underlag till revidering av avfallsplan 2014–2022 gällande marint skräp

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör

Kommunfullmäktige
Redovisande dokument

Datum:
2020-11-30

Diarienummer:
KSN-2020-00472

Handläggare:
Sara Duvner

Uppföljning av program och planer 2020

Innehåll

Sammanfattning	3
Modell för programhantering	5
Översyn av program som styrform	5
Principer för program	5
Utveckling av fyra perspektiv	6
Uppföljning 2020	7
Bedömningsunderlag.....	7
Måluppfyllelse	8
Aktualitetsbedömning	11
Revidering av program	12
Revidering av handlingsplaner	12
Avveckling av program	12
Koppling till Agenda 2030.....	13
Aktualitetsbedömning av avfallsplan 2014–2022.....	14
Aktualitetsbedömning av bredbandsprogram.....	16
Aktualitetsbedömning av energiprogram 2050.....	19
Aktualitetsbedömning av handlingsplan bostad för alla	22
Aktualitetsbedömning av handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningslivet.....	25
Aktualitetsbedömning av idrotts- och fritidspolitiska programmet.....	26
Aktualitetsbedömning av landsbygdsprogrammet.....	28
Aktualitetsbedömning av näringslivsprogram och handlingsplan.....	32
Aktualitetsbedömning av program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	36
Aktualitetsbedömning av program för krisberedskap 2020 - 2023	40
Aktualitetsbedömning av program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik	45
Aktualitetsbedömning av program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.....	47

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en årlig samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering.

Uppföljningen av program har för 2020 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras på åiterrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

Totalt finns 34 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 21 program inte följs upp till exempel på grund av att programmen är under revidering eller nyligen beslutat och håller på att implementeras. Den samlade måluppfyllelsen visar i de flesta fall att arbetet löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade programmål, exempelvis för program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning, program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer, landsbygdsprogrammet och näringslvsprogrammet. Utifrån uppföljningen ska styrning inom området ses över för att på bästa sätt skapa en fokuserad och ändamålsenlig styrning.

Fem program eller handlingsplaner är i behov av revidering. Det gäller avfallsplan 2014–2022, handlingsplan för landsbygdsprogrammet, handlingsplan för näringslvsprogrammet, handlingsplanen till program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning samt handlingsplanen till program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer. Både program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer har enligt beslutad programperiod gått ut och gäller därmed inte från och med 2021. Avfallsplanen föreslås revideras enligt uppföljningen. Utifrån uppföljningen ska styrning inom de övriga områdena ses över för att på bästa sätt skapa en fokuserad och ändamålsenlig styrning.

Två program föreslås avvecklas då det ena har gått ut och det andra med fördel kan ersättas av ordinarie grunduppdrag för berörda nämnder samt styrning i andra styrdokument. Dessa är strategi för besöksnäring och program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik. Strategi för besöksnäring föreslås upphöra att gälla då denna har gått ut och väsentliga delar omhändertas i revidering av handlingsplan till näringslvsprogrammet. Eventuell avveckling av program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik föreslås omhändertas i det fortsatta arbetet med utveckling av kommunens styrning.

Syftet med programhanteringen uppfylls väl då en mer sammanhållen styrning säkerställs där relationerna mellan styrdokument blir tydligare för varje år. Alla nämnder och bolagsstyrelser arbetar numera in programåtgärder direkt i sina verksamhets- och affärsplaner även om det varierar mellan olika program.

Det har successivt under de senaste åren blivit tydligt att den politiska styrningen i program och handlingsplaner är omfattande. Vid förra årets programuppföljning fick kommunstyrelsen i uppdrag att göra en översyn av de aktiverande och normerande styrdokumenterna. Syftet med översynen var bland annat att se om omfattningen av och

antalet program kan minskas samt om och var nuvarande styrsignaler stärker eller motverkar varandra. Översynen av normerande styrdokument pågår.

I de befintliga 34 programmen och handlingsplanerna finns det mer än 200 mål och över 800 åtgärder. Många styrsignaler leder till ett högt tryck i organisationen och utmaningar med prioriteringar. Översynen har identifierat behov av att minska antalet program för att få en tydligare och mer överblickbar styrning samt öka möjligheten för det politiska styret att prioritera insatser eller områden på ett mer ändamålsenligt sätt i exempelvis Mål och budget. För att rensa bland programmen föreslås principer för när program kan tas fram.

Översynen har även tagit fram ett förslag på framtida styrning genom att integrera de viktigaste styrsignalerna från dagens beslutade program i ett mer långsiktigt program som är tänkt att bli mer närvarande i den ordinarie styrprocessen för kommun-koncernen. Det långsiktiga programmet går under arbetsnamnet Agenda Uppsala och planeras läggas fram för beslut i kommunfullmäktige under våren 2021. Förslaget är att styrningen i de program som inte omfattas av ovan nämnda principer för program lyfts till en mer strategisk nivå och omhändertas i det nya, långsiktiga programmet som bygger på Agenda 2030.

Modell för programhantering

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart begreppet programmen) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden.

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar.

Programhanteringen tar sin utgångspunkt i riktlinjen för styrdokument och hanterar de kommunövergripande aktiverande styrdokumenten förutom Mål och budget. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Förutom bedömningar av programmens indikatorer är det nämnder och bolagsstyrelser som i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti svarar på grad av måluppfyllelse för de program som följs upp. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på möjliga justeringar för ökad måluppfyllelse.

Översyn av program som styrform

I 2019-års programuppföljning fick kommunstyrelsen i uppdrag att se över styrningen i kommunen. Översynen har fokuserat på aktualitet i aktiverande och normerande styrdokument, behov av styrning inom området, innehåll i aktiverande och normerande styrdokument samt hierarkier i styrningen.

Analysen av styrning genom program och handlingsplaner visar att det upplevs som ottydligt med olika karaktär av mål i olika typer av styrdokument. En utmaning med dagens handlingsplaner är flertalet åtgärder som efter ett par år inte längre är relevanta. Åtgärderna låser in nämnder och bolagsstyrelser i ett genomförande som inte är det mest ändamålsenliga för att uppnå förväntat resultat eller effekt när omvärlden förändras.

I de befintliga programmen och handlingsplanerna finns det cirka 230 mål och över 800 åtgärder. Många styrsignaler leder till ett högt tryck i organisationen och utmaningar med prioriteringar. Genom att använda andra, befintliga styrformer, snarare än att ta fram nya program och handlingsplaner är bedömningen att det finns goda möjligheter att

- minska styrträngsel,
- öka det politiska genomslaget för prioriterade områden,
- underlätta analyser och utvärdering av effekter ur ett bredare perspektiv, samt
- höja nivån på styrning och öka ansvar för genomförande i nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag.

Principer för program

Översynen har identifierat behovet att tydliggöra när program är en lämplig styrform. I följande sammanhang bedöms program eller kommungemensamma handlingsplaner

fortfarande behövas. Dessa sammanhang ska ses som principer för när program och kommungemensamma handlingsplaner kan tas fram.

- En politisk kraftsamling kring en fråga där flera nämnder och styrelser behöver samordna sina insatser under en kortare period.
- Där lag eller förordning säger att en kommun ska ha ett styrdokument inom området.
- Handlingsplaner som hör ihop med avtal eller överenskommelser där kommunen behöver samordna sina åtgärder med externa parter.

Förslaget är att de program och kommungemensamma handlingsplaner som inte följer principerna avvecklas under 2021 och vid behov ersätts av annan styrning.

Utveckling av fyra perspektiv

I programuppföljningen 2019 identifierades fyra perspektiv som behövde utvecklas parallellt med översynen av aktiverande styrdokument.

1. Hur beslutade styrdokument kompletteras med verksamheternas förmåga att hålla en gemensam riktning och styrning i koncernledning på förvaltnings- och bolagsnivå. Det kan innebära att utveckla dialog, gemensamma analysforum och strategidagar.
2. Kommunkoncernens förmåga att följa utvecklingen med hjälp av nyckeltal och indikatorer.
3. Att säkerställa att Uppsala kommun har ett fåtal policyer som normerar verksamheten.
4. Att säkerställa att de dokument som behöver finnas utifrån gällande lagstiftning stödjer och stärker intentionerna utifrån den politiska viljan

Förvaltningen arbetar med dessa fyra perspektiv och ser över agendan för exempelvis kommunens koncernledningsgrupp för att där löpande följa utveckling inom mittenstyrets fyra fokusområden. I arbetet med verksamhetsplanering och uppföljning genomförs analysforum flera gånger per år med fokus på lärande och kunskapsutbyte.

En reviderad indikatormodell har tagits fram och inarbetats i Mål och budget 2021–2023. Syftet är ett ökat fokus på analys och effektutvärdering i alla delar av kommunens verksamheter. Arbetet fortsätter under 2021 med implementering och arbetsformer i samband med de planerade uppföljningarna.

I takt med översynen av aktiverande styrdokument, förändringar i Mål och budget samt implementering av reviderad riktlinje för styrdokument pågår även en översyn av kommunens policyer. Översynen har hittills identifierat policyer som behöver omarbetas då de innehåller mål, policyer som inte längre är aktuella och policyer som kan ersättas med annan typ av styrning. Arbetet med översynen av policyer fortsätter under 2021. I samband med detta implementeras en modell för läranderevision som verktyg för att löpande säkerställa efterlevnad av kommunens normerande styrdokument.

De program och kommungemensamma handlingsplaner som behöver finnas utifrån gällande lagstiftning är identifierade i arbetet med att ta fram principer för program. Flertalet av dessa program och handlingsplaner håller på att revideras och i det arbetet finns möjlighet att säkerställa att de stödjer och stärker intentionerna utifrån den politiska viljan.

Uppföljning 2020

Uppföljningen av program har genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på åiterrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar. Enskilda aktualitetsbedömningar för de program som följts upp finns i egna kapitel senare i denna handling.

Totalt finns 34 beslutade program och handlingsplaner. Sedan förra årets uppföljning har sju nya program beslutats. Under 2020 har två program utgått och ersatts av annan styrning. Vid årets aktualitetsbedömning har 21 program inte följs upp. Dessa är:

- Dagvattenprogram, *ersätts av Vattenprogrammet som är i beslutsprocess*
- Drogpolitiskt program, *under revidering*
- Elitidrottsprogram, *nytt 2020 och implementering pågår*
- Handlingsplan för ett tryggare Gränby och Kvarngärdet, *nytt 2020 och implementering pågår*
- Handlingsplan för Gottsunda/Valsätra, *går ut 2020 och hanteras i separat ärende*
- Handlingsplan för mänskliga rättigheter, *under revidering*
- Handlingsplan för trygghet och säkerhet, *under revidering*
- Innerstadsstrategin, *under revidering*
- Kulturpolitiskt program, *nytt 2020 och implementering pågår*
- Medborgarlöfte Uppsala resecentrum 2020–2023, *nytt 2020 och implementering pågår*
- Medborgarlöfte Gottsunda/Valsätra 2019–2020, *går ut 2020*
- Miljö- och klimatprogrammet, *under revidering*
- Naturvårdsprogram, *under revidering*
- Program för Uppsala kommuns barn- och ungdomspolitik, *nytt 2019 och under implementering*
- Program för Äldrevänlig kommun, *nytt 2020 och implementering pågår*
- Samverkansöverenskommelse med polisen 2020–2023, *nytt 2020 och implementering pågår*
- Trafikplan, *under revidering*
- Vattenprogram, *under revidering och i beslutsprocess*
- Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet, *under revidering*
- Åtgärdsprogram mot omgivningsbuller, *under revidering*
- Översiktsplan 2016, *under revidering*

Program som har utgått och ersatts av annan styrning

- Program för kommunalt finansierad verksamhet, *ersatt av Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet*
- Strategi för IT-utveckling och digitalisering, *ersatt av handlingsplan för digital transformation – en del av Kommunstyrelsens verksamhetsplan*

Bedömningsunderlag

Det finns en programansvarig tjänsteperson för varje program. Hen har definierat uppföljningsinnehåll och aktualitetsbedömt programmet. Måluppfyllelsen baseras på redovisning av pågående åtgärder i program och handlingsplaner. För vissa program

har det även ställts mer generella kompletterande frågor till nämnderna och bolagsstyrelserna. Kompletterande underlag för måluppfyllelseanalys kommer även från andra källor såsom statistikansvariga myndigheter, andra nationella eller regionala organisationer och kommunens verksamhetssystem.

Måluppfyllelse

Tabell 1. Översikt över måluppfyllelse och bedömning av programmen

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av program som styrmedel
Avfallsplan 2014–2022	<p>Avfallsplanen innehåller 82 mål och aktiviteter, varav 25 av dessa är huvudmål.</p> <p>Generellt bidrar nämnder och bolagsstyrelser till att uppnå målen i avfallsplanen enligt plan.</p>	<p>Fram till 2022 är det 46 mål och aktiviteter som är aktiva, varav 19 av dessa är huvudmål. De kvarvarande aktiva aktiviteterna är framtagna för att kunna nå huvudmålen fram till 2022.</p> <p>Avfallsplanen behöver revideras och kompletteras med mål och aktiviteter för att minska och förebygga uppkomsten av skräp i haven i enlighet med hav- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram.</p>
Bredbandsprogram	<p>Måluppfyllelsen är god. Vid nybyggnation och planering av bostadsområden tas hänsyn till bredbandsprogrammet.</p> <p>Senaste statistiken från PTS, oktober 2019, visar att cirka 95 procent av invånarna har tillgång till 1 Gbit/s. Skillnaden mellan tätorterna och landsbygderna är dock stor.</p>	<p>Bredbandsprogrammet gäller till år 2025. Eventuella uppdateringar kan ske under programperioden på grund av tekniska nyvinningar inom området digital infrastruktur.</p> <p>Bredbandsutveckling är fortsatt en viktig fråga för att åstadkomma en långsiktig landsbygdsutveckling.</p> <p>Kommunens rådighet i frågan om utbyggnad av bredbandsnätet är begränsad då kommunen inte äger ett eget stadsnät och utbyggnaden finansieras av kommersiella aktörer, statliga stöd och bredbandsstöd från EU.</p>
Energiprogram	<p>Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.</p> <p>Arbete pågår inom alla energiprogrammets sex strategier med en rad projekt och samarbeten på gång.</p>	<p>Sedan programmet antogs har frågan om kapacitetsbrist i elförsörjningen blivit större. Projektet teknisk försörjning och pågående pilotprojekt bjuder på möjligheter som bör tas tillvara, men som också kommunen behöver kraftsamla kring för att klara genomförandet. Stora utmaningar finns inom området elektrifiering av transporter, framför allt tunga transporter. Här behöver kommunen stärka och forcera arbetet.</p>
Handlingsplan bostad för alla	<p>Ett aktivt arbete pågår inom samtliga mål och delmål och utvecklingsarbetet kommer att fortsätta även kommande år.</p> <p>För att nå ökad effektivitet inom kommunkoncernen har en gemensam arbetsgrupp bildats mellan förvaltningar och bolag för bättre framdrift.</p>	<p>Parallellt med det arbete som pågår i kommunkoncernen för att nå mål och delmål i handlingsplan bostad för alla pågår ett arbete med att arbeta fram ett nytt program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan. Den tydliga riktningen i handlingsplan bostad för alla är utgångspunkt.</p> <p>De åtgärder i handlingsplanen där det fortsatt bedrivs ett arbete föreslås lyftas in i den nya handlingsplanen. Programmet</p>

		tas fram enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningsliv	Det pågår arbete inom handlingsplanens samtliga åtaganden.	Handlingsplanen har konkretiserat vad som ska göras med utgångspunkt i den lokala överenskommelsen och är ett effektivt styrmedel.
Idrotts- och fritidspolitiskt program	Endast IFN och KS arbetar aktivt med åtgärder i sina verksamhetsplaner. Exempel på positiv utveckling utifrån programmets målområden är en sammanhållen lokalförsörjningsplanering, en process för samhällsbyggnadsprojekt, medlemsantal och deltagande i föreningsaktiviteter bland barn och unga har ökat fem år i rad samt fördelningen mellan flickors och pojkars deltagande i föreningsaktiviteter är 49/51 vilket är en förändring i rätt riktning jämfört med 2019.	Tydliga framsteg har gjorts och utvecklingen inom programområdet sker i rätt riktning, även om det inte är tydligt om man endast ser hur nämnder och bolag har tagit sig an programmet i sina verksamhets- och affärsplaner. Behovet av styrning inom området kvarstår.
Landsbygdsprogram	Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till måluppfyllelse, men vissa underlag saknas för att bedöma måluppfyllelse på ett rättvist sätt. Flera nämnder har behov av att implementera landsbygdsprogrammet i sin verksamhetsplan för att tydligare bidra till måluppfyllelse och se sin egen roll i landsbygdsutvecklingen.	Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet bedöms fortsatt vara aktuellt och arbetet med de fyra målen fortsätter. Frågor kring landsbygdsutveckling prioriteras olika inom nämnder och bolag vilket synliggör behovet av fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet. I kommunens strävan att bli Sveriges bästa landsbygdskommun saknas ett tydligt övergripande barnperspektiv.
Näringslivsprogram	Arbetet för att skapa goda förutsättningar för fler jobb och fler företag och därmed ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och pågår enligt plan. Under perioden 2008–2018 har målet om 2000 jobb per år nåtts. Positiv utveckling har skett i samtliga av programmets tre övergripande mål; tillväxt i befintliga företag, fler företag som etablerar sig samt nya företag startas. Detta trots att flera av åtgärderna som ska genomföras av kommunen inte är genomförda enligt plan.	Ytterligare arbete med styrningen krävs för att få genomslag för näringslivsprogrammets mål. En ökad intern dialog och samordning behövs kring vissa åtgärder vilket kommer ses över inför arbetet med verksamhets- och affärsplaner inför 2021.

	<p>Utbrottet av covid-19 har skapat nya förutsättningar för företagande inom de flesta branscher. Omfattningen och påverkan på näringslivet kan ännu inte uppskattas fullt ut. För 2020 och även 2021 antas jobbtillväxten i Uppsala bli negativ.</p>	
<p>Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning</p>	<p>Målpuppfyllelsen av programmet är svår att avgöra då flera mål och delmål är visionära i sin utformning. Det som gått att bedöma är inom vilka målområden det pågår arbete.</p> <p>Det pågår arbete inom samtliga nio målområden. Det pågår arbete inom 35 av de totalt 53 målen i programmet vilket är en minskning från föregående år (40/53 mål).</p> <p>Det finns 42 åtgärder på nämndnivå som är påbörjade eller färdiga.</p>	<p>Uppföljningen visar att det finns ett behov av att fortsatt implementera programmet, dvs sprida information om programområdet för att få fler nämnder och bolag att bidra till programmets mål.</p> <p>Många nämnder och bolag önskar öka kunskapen om olika aspekter av funktionshinder, genom utbildning, gemensamma forum och ökad samverkan och samarbete. Flera önskar även stöd i att ta sig an programmet och arbeta med mål och åtgärder kopplat till den egna verksamheten.</p> <p>För att förbättra styrningen inom området föreslås att genomföra kompetenshöjande åtgärder, i syfte att öka medvetenheten om vad som krävs och vem som ska göra vad för att nå målen i förvaltningar och bolag.</p>
<p>Program för krisberedskap</p>	<p>Det pågående enskilda och gemensamma arbetet inom programmet och de planerade åtgärderna förväntas vara tillräckligt för att uppnå lagkrav, överenskommelser samt kommunens övergripande mål vad gäller krisberedskap.</p> <p>De erfarenheter och det arbete som bedrivits under vårens Coronahantering har starkt bidragit till att utveckla arbetet med krisberedskap.</p>	<p>Programmets mål och inriktningar behöver bli mer tydliga i nämndernas och bolagens verksamhetsplanering för att fortsättningsvis säkerställa det redan pågående arbetet och kommande arbete med krisberedskap och civilt försvar.</p>
<p>Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik</p>	<p>Arbetet inom programmets målområden pågår snarare utifrån ordinarie nämndansvar än med anledning av programmet. Det syns bland annat i arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan där flera åtgärder handlar om de grupper som omfattas av målen i programmet.</p> <p>Omsorgsnämnden svarar i uppföljningen att arbete och sysselsättning till personer med funktionsnedsättning är en av nämndens kärnfrågor. Programmålen ”stöd till egen</p>	<p>Uppföljningen visar att programområdet fortfarande är viktigt och relevant. Behovet av styrning och viljeinriktning inom området kvarstår. Exempelvis framgår att det är mycket värdefullt att Uppsala kommun som en stor arbetsgivare i regionen ska vara en förebild gällande att skapa en inkluderande arbetsmarknad.</p> <p>Styrningen inom området bedöms kunna införlivas i det arbete som sker i samband med det långsiktiga styrdokumentet för ett hållbart Uppsala, där bland annat frågor kring kompetensförsörjning, utbildning, integration och samverkan med näringslivet behandlas.</p>

	försörjning” och ”stöd utifrån individens förutsättningar” betonas i omsorgsnämndens grunduppdrag och i programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.	Ytterligare argument för att inte arbeta utifrån ett separat program med dessa frågor är att arbetsmarknadsnämnden under senare tid styrt mot en arbetslivsinriktning med större betoning på att individer ska nå egen försörjning. Frågorna som berörs i det arbetsmarknadspolitiska programmet är invävda i många av kommunens övriga politikområden och därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att införliva programmets områden i det bredare arbete som görs i samband med det långsiktiga styrdokumentet för ett hållbart Uppsala, Agenda Uppsala.
Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer	Programmet innehåller fem långsiktiga mål och under varje sådant mål finns ett antal prioriterade delmål som ska uppnås under programperioden. Fortfarande är kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ojämn. Frågan prioriteras också olika inom olika nämnder. Utmaningen att se våld i nära relationer och hedersrelaterat våld som en kommunövergripande fråga kvarstår.	Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet har konkretiserat vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel. Behov finns att komplettera det som i programmet benämns som sårbara grupper att inbegripa prostitution och trafficking då detta har ett tydligt samband med våld i nära relation och mäns våld mot kvinnor. Handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck löpte ut per december 2018. Det pågår ett övergripande översynsarbete med program- och handlingsplaner varvid revideringsarbetet med nämnda handlingsplan avvaktar i väntan på det förslag utredningen kommer fram till.
Strategi för besöksnäring	Under de sex år som strategin med målet att fördubbla besöksnäringen i Uppsala har varit aktuell har mycket arbete gjorts. Besöksnäringen i Uppsala har ökat under perioden, fler event och möten har genomförts och fler besökare konsumerar i Uppsala. Samtliga mål har dock inte uppnåtts på lokal nivå.	Strategi för besöksnäring beslutades av kommunfullmäktige 2014. Den beslutades gälla till och med 2020. Strategi för besöksnäring kommer inte revideras utan de åtgärder och aktiviteter som behövs för utveckling omhändertas inom hela kommunorganisationen genom näringslivsprogrammet och andra strategiska styrdokument.

Aktualitetsbedömning

Av de program som följts upp finns det i de flesta fall inget behov av revidering, medan revidering eller komplettering av programmets handlingsplaner föreslås i några av fallen.

Revidering av program

Avfallsplan 2014–2022 är i behov av revidering i form av komplettering av mål och aktiviteter för att minska och förebygga uppkomsten av skräp i haven i enlighet med hav- och vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Kompletteringen finns beskriven i aktualitetsbedömningen av avfallsplanen.

Revidering av handlingsplaner

Identifierade behov av revideringar nedan föreslås införlivas i det kommande övergripande långsiktiga styrdokument som visar på en helhet och tydlig riktning mot ett hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050.

Landsbygdsprogrammet bedöms fortfarande vara aktuellt och landsbygdsprogrammets handlingsplan ska enligt programmet revideras årligen. Revideringen av handlingsplanen hanteras i eget ärende.

Näringslivsprogrammet bedöms fortfarande vara aktuellt men näringslivsprogrammets handlingsplan behöver revideras. Den nuvarande handlingsplanen har 32 åtgärder som berör många olika områden. Många i kommunkoncernen har medverkat i utvecklingen och många åtgärder har genomförts enligt plan. I den årliga uppföljningen har konstaterats att handlingsplanens åtgärder inte fått genomslag i samtliga nämnder och styrelser vilket behöver åtgärdas för nästa period. Arbetet framåt måste ha tydligare utgångspunkt i de små företagens behov. En högre fokusering med färre åtgärder är önskvärt för att tydliggöra det som är prioriterat.

Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning bedöms fortfarande vara aktuellt men handlingsplanen behöver revideras. Uppföljningen visar att flertalet nämnder och bolag arbetar med åtgärderna i programmet i sitt löpande arbete och har därför inte tagit med åtgärderna i sina verksamhets- och affärsplaner. Inom vissa nämnder saknas kunskap om att programmet finns. Behov finns att fortsätta implementering och medvetandegöra förvaltningar, bolag och föreningar för att förankra programmet brett och göra det mer känt. Det bedöms också finnas behov att revidera handlingsplanen och göra den bättre anpassad till förvaltningar och bolag, genom att se över ansvar och åtgärder.

Program mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck beslutades 2015 och spänner över fem år. Handlingsplanen gällde i tre år (2016–2018). Både program och handlingsplan har därmed gått ut och gäller därmed inte från och med 2021. Bedömningen är att behovet av styrning inom området kvarstår och handlingsplanen skulle behöva revideras med tillägget prostitution och trafficking.

Avveckling av program

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik föreslås avvecklas och ersättas av dels arbete inom berörda nämnders grunduppdrag enligt reglementet samt ändamålsenlig och långsiktig styrning i Agenda Uppsala.

Strategi för besöksnäring gäller till och med 2020 och slutar därefter att gälla. Förslaget är att inte revidera eller ta fram en ny strategi utan istället hantera styrningen i andra styrdokument.

Koppling till Agenda 2030

I 2019-års programuppföljning fick kommunstyrelsen i uppdrag att a fram förslag på ett övergripande långsiktigt program som omfattar en helhet och visar på tydlig riktning i ett tioårsperspektiv mot hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050. Arbete med detta program pågår och planen är att lägga fram det för beslut i kommunfullmäktige under våren 2021. Arbetsnamnet för programmet är Agenda Uppsala.

Agenda Uppsala är uppbyggt utifrån målen i Agenda 2030 och omfattar flertalet av de områden som idag styrs genom program. Denna uppföljning visar att följande program har en tydlig koppling till målen i Agenda 2030.

- Bredbandsprogrammet
- Energiprogrammet
- Handlingsplan bostad för alla
- Handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningslivet
- Idrott- och fritidspolitiska programmet
- Landsbygdsprogrammet
- Näringslivsprogrammet
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik
- Program mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

De program som inte omfattas av de föreslagna principerna för program föreslås omhändertas i och avvecklas i samband med beslut om ett nytt långsiktigt styrdokument för ett hållbart Uppsala, Agenda Uppsala.

I samband med detta behöver rollen som programansvarig ses över. Det kommer fortsättningsvis behövas programansvariga för de program som blir kvar, enligt principer för program. De som idag ansvarar för de program som föreslås avvecklas kommer behöva arbeta med likartade arbetsuppgifter men både mer strategiskt och mer dynamiskt och närmare förvaltningar och bolag i dels det dagliga arbetet dels vid framtagande av verksamhets- och affärsplaner.

Uppsala vatten och avfall AB
Programrapport

Datum:
2020-09-08

Handläggare:
Isidora Karydakis

Aktualitetsbedömning av avfallsplan 2014–2022

Bakgrund

Avfallsplanen antogs av kommunfullmäktige april 2014 och är ett viktigt styrdokument i Uppsala kommuns strävan mot en långsiktigt hållbar miljö. Avfallsplanens två målområden handlar om att avfallet utgör en resurs och att kommuninvånarnas förutsättningar ska vara styrande för avfallshanteringen. Avfallsplanens mål syftar bland annat till att öka återanvändning och materialåtervinning, minska mängden felsorterat avfall, öka medborgarnas delaktighet i avfallshanteringen, minska den negativa miljöpåverkan från nedlagda deponier samt förbättra arbetsmiljö och service. Samtliga nämnder och bolag ska sträva efter att uppfylla avfallsplanens mål. Ansvariga nämnder och bolag ska dessutom upprätta handlingsplaner för att uppfylla sina mål.

Uppsala Vatten & Avfall AB:s ledningsgrupp fattade den 21 september 2020 beslut om att komplettera avfallsplan 2014–2022 med de mål och aktiviteter som Uppsala kommun arbetar med för att minska och förebygga uppkomsten av skräp i haven. Anledningen bakom beslutet är Hav- och Vattenmyndighetens åtgärdsprogram för havsmiljö (ÅP) och mer specifikt åtgärd 23 (ÅPH 23) som riktar sig till kommunerna och uppger ”att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete” (se även i ärendets bilaga 1 Underlag till revidering av avfallsplan 2014–2022 gällande marint skräp).

ÅPH beskriver att marint skräp innefattar även det skräp som hamnar i haven via vattendrag. För att minska och förhindra uppkomsten av skräp i haven arbetar Uppsala kommun redan idag med åtgärder som riktar in sig på Fyrisån, ett vattendrag som passerar en stor del av Uppsala kommun. Genom att komplettera avfallsplan 2014–2022 med uppgifter kring kommunens pågående arbete med att minska uppkomsten av marint skräp uppfylls ÅPH:s åtgärd. Ärendets bilaga 1 Underlag till revidering av avfallsplan 2014–2022 gällande marint skräp innehåller en utförlig beskrivning av ÅPH samt kompletteringsförslaget.

Uppföljningsunderlag

Under våren 2020 har samtliga förvaltningar och bolag sammankallats till ett möte för att följa upp och diskutera avfallsplanens mål och aktiviteter. De nämnder och bolag som har aktiva mål och aktiviteter i avfallsplanen har fått redovisa måluppfyllelsen i skrift. Uppsala Vatten och Avfall AB har enligt sitt ägardirektiv uppdraget att följa upp Avfallsplanen för hela Uppsala kommun.

Måluppfyllelse

Avfallsplanen innehåller 82 huvudmål och aktiviteter, varav 25 av dessa är huvudmål. Generellt bidrar nämnder och bolagsstyrelser för att, enligt plan, uppnå de satta målen i avfallsplanen och fram till 2022 är det 46 mål och aktiviteter som är aktiva, varav 19 av dessa är huvudmål. De kvarvarande aktiva aktiviteterna är framtagna för att kunna nå huvudmålen fram till 2022.

Bedömning

Måluppfyllelse sker med hjälp av berörda aktiviteter som tilldelats till målen och ansvarsområdet visas tydligt intill varje mål för berörd aktör.

Förslag till beslut

Uppföljningen leder till följande:

- att avfallsplan 2014–2022 kompletteras med förslag på målbeskrivning, mål och aktiviteter gällande nedskräpning i vatten för att uppfylla Havs- och Vattenmyndighetens ÅPH 23.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet innebär en formalisering av arbetet som redan utförs därmed uppstår inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar föreslås.

Aktualitetsbedömning av bredbandsprogram

Bakgrund

Syftet med programmet är att tydliggöra kommunens ambitioner gällande utbyggnaden av bredband.

Bredbandsprogrammet, som sträcker sig mellan åren 2020–2025, utgör underlag för beslut om inriktning för arbetet med infrastruktur för elektronisk kommunikation och hur kommunen avser att arbeta med detta inom olika områden. Detta gäller bland annat kommunens arbete enligt den nya plan- och bygglagen, effektivisering av den kommunala organisationen med avseende på tillstånds- och markfrågor samt offentligt stöd till utbyggnad av bredband.

Bredbandsprogrammet utgör även underlag för hur infrastruktur för elektronisk kommunikation tas upp i kommunens översiktsplan med vidare koppling till den regionala utvecklingsstrategin i länet.

För att Uppsala ska bli en av Europas mest digitala platser år 2050 behövs ett väl utbyggt och robust bredbandsnät, såväl trådlöst som trådbundet.

2021 års handlingsplan kommer att beredas under hösten 2020.

Uppföljningsunderlag

Bredbandsprogrammet och tillhörande handlingsplan gäller för alla nämnder och bolag. Uppföljningen baseras på åtgärder som rapporterats in i verksamhetsplanerna samt statistik över bredbandsutbyggnad från Post- och telestyrelsen (PTS). Programspecifika frågor har även ställts i till berörda nämnder.

Måluppfyllelse

Målet Uppsala kommun strävar mot är att alla som vistas i Uppsala kommun ska ha tillgång till så konkurrenskraftiga digitala tjänster som möjligt, samt att 99,9 procent av kommunens invånare och arbetsställen ska kunna beställa bredband om minst 1 Gbit/s.

Kommunen strävar även efter att infrastruktur för elektronisk kommunikation ska vara öppen och leverantörsoberoende och klara av kommunikation för framtidens slutkundstjänster till kommunens hushåll, företag och offentliga verksamheter. För att nå dessa mål måste Uppsala kommun vara en möjliggörare och inte ett hinder för tjänsteleverantörer och nätbyggare.

För att nå ovanstående målbilder krävs en effektivisering av tillståndsprocesser och en ökad koordination mellan aktörer inför markarbeten. Grävkostnader utgör i allmänhet en mycket stor del av investeringen vid bredbandsutbyggnad. Det är därför kostnadseffektivt om bredband eller kanalisation för bredband (exempelvis tomrör) samför läggs när annan infrastruktur byggs ut eller rustas upp. Kommunen arbetar med ledningsamordningsmöten med syftet att möjliggöra gemensam ledningsförläggning.

Senaste statistiken från PTS, oktober 2019, visar att cirka 95 % av invånarna har tillgång till 1 Gbit/s. Skillnaden mellan tätorterna och landsbygderna är stor, se *tabell 1 och 2*. Därför behöver bredbandsutveckling fortsatt vara en viktig fråga för att åstadkomma en långsiktig landsbygdsutveckling.

Tabell 1. Tillgång till bredband kopplat till hastighet

Hastighet	Totalt	Inom tätort eller småort	Utanför tätort och småort
10 Mbit/s	100 %	100 %	100 %
30 Mbit/s	99 %	99 %	88 %
100 Mbit/s	92 %	95 %	47 %

Tabell 2. Tillgång till, eller absolut närhet till, bredband med hastigheten 1 Gbit/s.

Hastighet	Totalt	Inom tätort eller småort	Utanför tätort och småort
1 Gbit/s	95 %	98 %	54 %

Tabell 3. Yttäckning för mobilt bredband och mobiltelefoni

Mobilt bredband	2017	2018	2019
1 Mbit/s	99 %	99 %	99 %
10 Mbit/s	99 %	99 %	99 %
30 Mbit/s	24 %	34 %	41 %

Fram till i våren 2020 har bredbandsutbyggnaden i kommunen finansierats av kommersiella aktörer och bredbandsstöd från EU. Bredbandsstödet för programperiod 2014–2020 är nu slut och det är fortfarande ovist om Sverige kommer ta emot några fler bredbandsstöd i kommande programperiod. Under 2019 beslutade regeringen att ge PTS i uppdrag att ta fram ett nytt nationellt stöd för bredband. Under 2020 har stödet gått till fyra regioner i Sverige, där Uppsala inte ingick. Regeringen utökade bredbandsstödet i sin budget för åren 2021–2023, men PTS bedömer att det fortfarande blir en utmaning att nå målet om att 98 procent av alla hushåll och företag i Sverige ska ha tillgång till bredbandsinfrastruktur som medger 1Gbit/s år 2025. Om det nya nationellt bredbandsstödet kommer nå Uppsala kommun är fortfarande ovist.

Under de senaste åren har konkurrensen på fibermarknaden minskat i kommunens landsbygder. Idag bygger en fiberförening och en större kommersiell aktör bredband på landsbygderna. I dialog med aktörerna ser vi områden i kommunen som riskerar att bli utan bredbandsuppkoppling utan offentligt stöd. Det är därför viktigt att fortsatt bevaka frågan om finansiering av bredbandsutbyggnad för att nå kommunens mål till 2025.

Bredbandsfrågan är en samhällsplaneringsfråga och genom att även inkludera mobilnät i denna planering kan frågan omhändertas mer långsiktigt och strukturerat.

Vi ser hur 5G har börjat implementeras i Sveriges största städer. Här kan Uppsala kommun vara proaktiva och möta nätägare och operatörer som vill satsa på 5G. 5G-utbyggnaden kommer inom överskådlig tid inte ge täckning av 1 Gbit/s i hela kommunen. Därför ska inte 5G kategoriskt ses som en ersättning för fiber.

Bedömning av måluppfyllelse

Måluppfyllelsen är god. Vid nybyggnation och planering av bostadsområden tas hänsyn till bredbandsprogrammet.

Det krävs ett nära samarbete med marknadens aktörer för att nå de kommunala och nationella bredbandsmålen. Uppsala kommun äger inget eget stadsnät. Fiberutbyggnaden är beroende av den kommersiella marknaden. Dessutom är det upp till varje hushåll att besluta om man vill ansluta sin fastighet.

Förslag till beslut

Bredbandsprogrammet kvarstår till år 2025. Eventuella uppdateringar kan ske under programperioden på grund av tekniska nyvinningar inom området digital infrastruktur.

Ekonomiska konsekvenser

Föreliggande förslag till beslut att programmet behålls i sin helhet innebär inga ekonomiska konsekvenser

Köns- och barnkonsekvenser

Föreliggande förslag till beslut innebär inga köns- eller barnkonsekvenser.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Datum:
2020-10-06

Handläggare:
Björn Sigurdson, Linnea Nedar, Kristina Starborg, Anders Hollinder, Ola Kahlström

Aktualitetsbedömning av energiprogram 2050

Bakgrund

Energiprogram 2050 antogs i mars 2018 och beskriver Uppsala kommuns vision för den långsiktiga utvecklingen av energisystemet i Uppsala. Energiprogrammet är en hörnsten i arbetet med att göra Uppsala fossilfritt och förnybart år 2030 och klimatpositivt år 2050. Innehållet fördjupar och bygger vidare på Översiktsplan 2016 och Miljö- och klimatprogrammet 2014–2023.

Lagen (1977:439) om kommunal energiplanering ställer krav på att kommunen ska ha en energiplan, och Uppsala kommun uppfyller det genom Energiprogram 2050. Ett flertal etappmål i Miljö- och klimatprogrammet är energi- och transportrelaterade med en målhorisont på 2030. Energiprogrammet tar sikte på systemförändringar som bedöms nödvändiga på längre sikt.

Energiprogrammets tre tillståndsmål för 2050 är:

- Sammankopplade samhällssystem ger synergivinster
- Resurseffektiv energiförsörjning med högt nyttjande av lokala resurser och slutna kretslopp
- Tillgängligt, tryggt, jämlikt och integrerat energisystem

Flera av målen i agenda 2030 är kopplade till energiprogrammet. Det är främst mål 7: hållbar energi för alla, mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur, mål 11: hållbara städer och samhällen och mål 13: bekämpa klimatförändringarna.

Uppföljningsunderlag

Detta är första aktualitetsbedömningen av Energiprogram 2050. Underlaget baseras på rapporter från de avdelningar som ansvarar för de sex strategierna i energiprogrammet. Till varje strategi finns olika insatser, sammanlagt tjugo. För verksamhetsplaneringen 2019 gjordes en prioritering av insatserna, som också innebar att en del görs senare inom programperioden.

Måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Arbetet pågår inom alla energiprogrammets sex strategier med en rad projekt och samarbeten på gång. Sedan programmet antogs har frågan om kapacitetsbrist i elförsörjningen blivit större. Projektet teknisk försörjning och pågående pilotprojekt bjuder på möjligheter som bör tas tillvara, men som också kommunen behöver kraftsamla kring för att klara

genomförandet. Stora utmaningar finns inom området elektrifiering av transporter, framför allt tunga transporter. Här behöver kommunen stärka och forcera arbetet.

Alla har ett ansvar och en roll i att skapa ett klimatpositivt Uppsala

Projekt som driver arbetet framåt inom strategin är bland annat Uppsalas klimatfärdplan, Uppsala klimatprotokolls fokusgrupper, projektet teknisk försörjning för sydöstra stadsdelarna, utredningen Samordnad bostadsbyggelse kopplat till Uppsalapaketet, samt ett pågående samarbete med Viable Cities för s.k. klimatkontrakt 2030 med den nationella nivån.

Forskning, innovation och näringslivsutveckling hjälper Uppsala hitta vägen framåt

En viktig partner för samverkan inom denna strategi är STUNS, till exempel med projektet STUNS Energy Stories, och en möjlighetsstudie om industriell symbios dels hur kommunen kan arbeta generellt dels specifikt som i Librobäck. En kommundoktorand inom energi är på plats. Flera testbäddar är på gång från näringslivets sida.

Områdesplanering- och utveckling som främjar nya lösningar

Arbetet med den fördjupade översiktsplanen (FÖP) för de sydöstra stadsdelarna har kopplats ihop med klimatfärdplanen och modelleringen av klimatåtgärder. Projektet teknisk försörjning för sydöstra stadsdelarna är ett exempel på utveckling av arbetsprocesser för att integrera hållbarhetsaspekter. Utvecklingen för minskad påverkan av bygg- och anläggningsprocesser stöds av Uppsala klimatprotokolls fokusgrupper byggmaterialval och hållbar stadsutveckling. Inom flera av insatserna finns samverkan med STUNS Hållbara samhällen.

Samhällsplanering för energiförsörjning av transportsystemet

Förankringsarbete är på gång inom infrastruktur som kan användas för både kollektivtrafik och godstrafik. Den långsiktiga finansiella planeringen av transportsystemets infrastruktur i länsplaner och den nationella planen har precis påbörjats. Kommunen kommer att arbeta för att på lämpligt sätt föra in frågan om elektrifiering av transporter.

Frågan om att nyttja spårvägsinfrastrukturen också för godstrafik har belysts vid flera workshops bland annat inom ramen för spårvägsprojektet, om utformning och funktionskrav på spårvägen. I dagsläget finns inget existerande öppet system där spårvägsinfrastrukturen också används för godstrafik. Godstrafik i spårvägssystemet kan möjligen vara aktuell under lågtrafik, dvs sena kvällar och nätter och förutsätter också en infrastruktur vid sidan av spåren. Annan samutnyttjande av infrastruktur mellan spårvagn, buss och lastbil, har också diskuterats. Exempelvis att bygga parallella lufttrådar för strömavtagning med spårvagn i egen bana och buss/lastbil i annan egen bana parallellt.

Samordnad utveckling av lokal energiproduktion och klimatpositiv infrastruktur

Pågående projekt som berör insatser inom strategin är klimatfärdplanen med tillhörande modellering och projektet teknisk försörjning. En ansökan har gjorts om att starta en testbädd för vätgasproduktion av förnybar el. Effektmarknaden CoordiNet startades 2019 för att öka flexibiliteten i elnätet. Ett beslutsunderlag för småskalig värmeförsörjning med biokolproduktion för kommunen har tagits fram. En studie

tillsammans med Vattenfall och Uppsala Universitet visar att det är möjligt att i stor skala fånga koldioxid från värmeverket i Boländerna, för lagring på annan ort.

Uppföljning och utveckling genom modellering och klimatfärdplaner

Den centrala delen i den långsiktiga systematiska uppföljningen av Energiprogrammet görs genom Uppsala klimatmodell. Uppsalas energi- och transportsystem modelleras med olika scenarier, integrerat i modellering av klimatpåverkan från Uppsala. Energiprogrammets tillståndsmål och genomförandestrategier med insatser faller i huvudsak inom det målscenario som benämns Klimatpositivt scenario.

Bedömning

Inga förändringar av programmet föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga förändringar av programmet föreslås.

Aktualitetsbedömning av handlingsplan bostad för alla

Bakgrund

Handlingsplan bostad för alla beslutades i februari 2019 av kommunstyrelsen. Syftet med handlingsplanen är att konkretisera delar av kommunens övergripande inriktningsmål om att Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete. Handlingsplanen avser bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet och förtydligar hur kommunkoncernen ska arbeta för att fler får möjlighet att efterfråga en bostad.

Samtidigt som Handlingsplan Bostad för alla beslutades fick kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta fram ett nytt program för bostadsförsörjningen.

Kommuner ska enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar anta riktlinjer för bostadsförsörjningen under varje mandatperiod. Kommunens nuvarande riktlinjer för bostadsförsörjning gäller för åren 2016–2019. Arbetet med ett nytt program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan kommer att utgöra kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Bostadsförsörjningen har en stark koppling till FN:s globala hållbarhetsmål och framförallt mål 11 Hållbara städer och samhällen. Ett av delmålen anger att senast år 2030 ska tillgång för alla till fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder säkerställas.

Uppföljningsunderlag

Bedömningen baseras på vad som rapporterats in för respektive åtgärd i verksamhetsuppföljning samt underlag från Uppsala bostadsförmedlings verksamhetsuppföljning av sin affärsplan.

Måluppfyllelse

I Handlingsplan Bostad för alla finns tre övergripande mål och några delmål:

1. Hållbart byggande och hållbar utveckling
 - Möjliggöra större andel bostäder med låg boendekostnad i nyproduktion för bland andra personer som inte är självförsörjande eller som står utanför bostadsmarknaden
 - Möjliggöra större andel bostäder i befintligt bestånd som i samband med renovering bibehåller eller får en måttligt förhöjd hyra.
2. Ökat bostadsbyggande – Uppsalamodellen

- Minst 30 procent av bostäderna som byggs i Uppsala ska vara hyresrätter. För bostäder som byggs på egen mark bör minst 3 procent vara hyresrätter med låg hyra.
3. Utveckla samverkan och dialog med bostadsmarknadens parter.

Till respektive mål finns flertalet åtgärder. Kommunstyrelsen bär huvudansvaret för samtliga.

Arbete pågår med samtliga mål, delmål och tillhörande åtgärder. För några åtgärder har metoder utvecklats och arbetet förts in i linjeverksamhet. Resultat visar till exempel att kommunens planering och marktilldelning bidragit till att flertalet byggprojekt har kunnat söka och beviljats statligt investeringsstöd för byggande av hyresrätter och studentbostäder med relativt lägre hyra. Såväl Uppsalahem som privata aktörer står för byggandet. Vid renovering inom Uppsalahems bestånd erbjuder Uppsalahem de boende att välja renoveringsnivå samt att välja underhåll enligt sedvanlig lägenhetsunderhållsmodell. Uppsala bostadsförmedling har under året genomfört flera insatser i syfte att underlätta för hushåll att komma in på hyresbostadsmarknaden. Samverkan med bostadsmarknadens parter har under året strukturerats. Bland annat driver en arbetsgrupp med representanter från stadsbyggnadsförvaltningen och Handelskammarens fastighetsnätverk ett gemensamt utvecklingsarbete för att få till bostäder för fler.

Bedömningen är att ett aktivt arbete inom samtliga mål och delmål pågår och att utvecklingsarbetet kommer att fortsätta även kommande år. För att nå ökat effektivitet inom kommunkoncernen har en gemensam arbetsgrupp bildats mellan förvaltningar och bolag för bättre framdrift.

Bedömning

Parallellt med det arbete som pågår i kommunkoncernen för att nå mål och delmål i handlingsplan bostad för alla pågår ett arbete med att arbeta fram ett nytt program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan. Den tydliga riktningen i handlingsplan bostad för alla är utgångspunkt. De åtgärder i handlingsplanen där det fortsatt bedrivs ett arbete föreslås lyftas in i den nya handlingsplanen.

Arbetsgruppen för ett nytt program för bostadsförsörjningen har en bred representation från flertalet förvaltningar och bolag. Sedan handlingsplan bostad för alla beslutades har kommunen därtill arbetat fram nytt kunskapsunderlag om behovet och efterfrågan på bostäder hos hushållen och hur detta matchar mot dagens bostadsutbud. Ny kunskap som kan bidra till mer träffsäkra åtgärder.

Målsättningen är att program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan ska beslutas under våren 2021 och då ersätta befintlig handlingsplan bostad för alla.

Förslag till beslut

Att handlingsplanen behålls i sin helhet utan förändringar. Mål och åtgärder i befintlig handlingsplan kommer att ingå i nytt program för bostadsförsörjningen med tillhörande handlingsplan som håller på att arbetas fram.

Ekonomiska konsekvenser

Föreliggande förslag till beslut att handlingsplanen behålls i sin helhet innebär inga ekonomiska konsekvenser. Kommunens arbete med bostadsförsörjningen har dock effekter på kommunalekonomin.

Köns- och barnkonsekvenser

Föreliggande förslag till beslut innebär inga köns- eller barnkonsekvenser. I arbetet med att nå målen utgör näringslivs-, barn- och jämställdhetsperspektiven en integrerad del.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Datum:
2020-10-06

Handläggare:
Daniel Nilsson

Aktualitetsbedömning av handlingsplan för överenskommelsen mellan kommun och föreningslivet

Bakgrund

Kommunen och föreningslivet i Uppsala har tagit fram en överenskommelse för hur samverkan mellan parterna ska gå till; den lokala överenskommelsen. Den består av principer och åtaganden för vår gemensamma samhällsutveckling. Centralt i den lokala överenskommelsen är 12 kommunala åtaganden gentemot föreningslivet. För att säkerställa genomförande av överenskommelsens åtaganden har en handlingsplan tagits fram där det framgår ett antal aktiviteter för varje åtagande.

Överenskommelse och handlingsplan relaterar bland annat till delmål 3 och 16 i agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningsunderlaget har bestått av genomgång och analys av uppgifterna i Hypergene samt analys av nämndernas verksamhetsplaner.

Måluppfyllelse

Underlaget från Hypergene visar att det pågår arbete inom målområdet 8.4 samt kvarvarande uppdrag från 2019.

Bedömning

Handlingsplanen har konkretiserat vad som ska göras med utgångspunkt i den lokala överenskommelsen och är ett effektivt styrmedel.

Förslag till beslut

Inga förändringar av handlingsplanen föreslås

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Det föreligger inga förändrade effekter.

Aktualitetsbedömning av idrotts- och fritidspolitiska programmet

Bakgrund

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program gäller för perioden 2015–2022. Programmet tar ett helhetsperspektiv på Uppsalabornas fria tid genom att definiera och hantera ett samlat fritidsbegrepp och gäller alla Uppsalabor liksom i princip alla typer av fritidsaktiviteter. Möjligheterna till en aktiv fritid är en välfärdsfråga och utgör en starkt bidragande faktor för god folkhälsa och livskvalitet liksom för kommunens attraktivitet.

Programmet saknar handlingsplan.

Programmet har bäring mot följande mål för Agenda 2030:

Mål 3: *Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.*

Delmål: Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

Mål 4: *Goda utbildningar för alla.*

Delmål: Bygga och förbättra utbildningsmiljöer som är anpassade för barn och personer med funktionsnedsättning, samt tar hänsyn till jämställdhetsaspekter och därmed erbjuder en trygg, fredlig, inkluderande och ändamålsenlig lärandemiljö för alla.

Mål 5: *Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.*

Delmål: Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

Delmål: Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

Mål 10: *Minska ojämlikheten inom och mellan länder.*

Delmål: Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Mål 11: *Hållbara städer och samhällen.*

Delmål: Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Uppföljningsunderlag

Rapporterade åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner och bolagens affärsplaner. Indikatorer och nyckeltal i uppföljningen, egen statistik över lokalbokning och föreningsbidrag samt en sammanfattande bedömning av utvecklingen inom området.

Måluppfyllelse

Programmet har påverkan på alla kommunala aktörers egna styrdokument och resursfördelning inklusive Mål och Budgetget.

I uppföljningen för augusti har programmet taggats av idrotts- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen.

Uppföljningen av programmets upplevelsemål sker genom uppföljning indikatorer och nyckeltal i Mål och Budget.

Bedömning

Utvecklingen i samhället leder till ökade krav att hantera olika frågor med anknytning till ett samlat fritidsbegrepp. Många val som människor gör i vardagen påverkas av preferenser och intressen kopplade till fritiden. Det har under de senaste åren blivit viktigare för kommunens nämnder och bolag att arbeta strategiskt och strukturerat med uppsalabornas fria tid.

Tydliga framsteg har gjorts och utvecklingen inom programområdet sker i rätt riktning, även om det inte är tydligt om man endast ser till antal taggningar hos nämnder och bolag.

Följande är exempel på den positiva utvecklingen;

- sammanhållen lokalförsörjningsplanering,
- en process för samhällsbyggnadsprojekt,
- medlemsantal och deltagande i föreningsaktiviteter bland barn och unga har ökat fem år i rad,
- fördelningen mellan flickors och pojkars deltagande i föreningsaktiviteter är 49/51 vilket är en förändring i rätt riktning jämfört med 2019.

Behovet av ett styrande program kvarstår.

Förslag till beslut

Uppföljningen som gjorts 2020 föranleder inget behov av förändring av programmet.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt

Köns- och barnkonsekvenser

Inte aktuellt

Kommunstyrelsen
Programrapport

Handläggare:

Lovisa Neikter

Datum:
2020-10-06

Aktualitetsbedömning av landsbygdsprogrammet

Bakgrund

Landsbygdsprogrammet gäller alla nämnder och bolag. Inom programmet finns åtgärder inom ett brett spektrum av kommunens verksamheter samlade under fyra prioriterade utvecklingsområden. Den här uppföljningen visar hur implementering och arbetet med landsbygdsprogrammet har fungerat under 2020.

Landsbygdsprogrammet antogs i januari 2017 och gäller 2017–2023. Handlingsplanen samlar de aktiviteter som ska leda till att landsbygdsprogrammets mål uppfylls. I dagsläget finns inget behov av ändringar i landsbygdsprogrammet. Handlingsplanen för 2021 kommer att beredas under hösten 2020.

Bilden av landsbygden är i förändring. Frågor kring landsbygd blir alltmer aktuella och prioriteras högre. Under de senaste åren har det skett flera nationella satsningar på landsbygden. Det handlar bland annat om extra resurser till service och omlokalisering av myndigheter. År 2018 la den parlamentariska landsbygdskommittén fram propositionen ”En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop” som påverkade det nationella arbetet med landsbygdsutveckling. Samtidigt är det nationella landsbygdsprogrammet inne i en förlängningsperiod där beslut om hur det ska finansieras 2021–2022 fortfarande inte är fattat, vilket kan komma att påverka möjligheter till finansiering av stöd och projekt på lokal nivå.

Agenda 2030 är relevant på många sätt inom landsbygdsutveckling. Främst berörs målen om hållbara samhällen, hållbar konsumtion och produktion, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt hållbar energi för alla.

Uppföljningsunderlag

Landsbygdsprogrammet och tillhörande handlingsplan gäller för alla nämnder och bolag. Uppföljningen baseras på åtgärder som rapporterats in i verksamhets- och affärsplaner.

Måluppfyllelse

Arbetet för att Uppsala ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner är långsiktigt och pågår i många av kommunens verksamheter.

Inom landsbygdsprogrammet finns fyra prioriterade områden. Nedan följer en kort bedömning av målpuppfyllelsen för varje område utifrån handlingsplanen 2020.

Bostadsbyggande

I de prioriterade tätorterna finns det 15 aktiva detaljplanearbeten (Björklinge, Bälinge, Storvreta, Gåvsta, Gunsta, Länna, Almunge och Vattholma). Det finns en aktiv detaljplan i en servicenoden (Ramstalund). Inom dessa aktiva detaljplaner prövas möjligheten för såväl småhus som lägenheter i flerbostadshus. Hittills i år har ingen ny detaljplan på landsbygden antagits.

Pågående detaljplaner inkluderar planering för cirka 2140 bostäder i de prioriterade tätorterna. Det planeras för fyra skolor (en i Bälinge, två i Storvreta och en i Gunsta), förskolor, verksamheter (Storvreta och Gunsta) och brandstation (Almunge).

I samband med seniormässan var tanken att genomföra en enkätundersökning för att få svar på behovet av bostäder för äldre. På grund av coronapandemin blev det inte av enligt tidplanen, men arbetet med enkäten har nu återupptagits. Ny tidplan är ännu inte beslutad men preliminärt blir arbetet färdigt under andra tertialen 2021.

På grund av coronapandemin pausade bygglov sin satsning "Bygglov på väg" med bygglovsbilen och ger istället rådgivning per telefon.

Kommunens första byggemenskap i Rosendal har kommit långt vad gäller bygglov och finansiering och kan därmed börja uppföra sitt flerbostadshus. Detta ökar förutsättningarna för att kommunicera möjligheten med byggemenskaper, både i staden och på landsbygderna.

Näringslivsutveckling

En viktig del av landsbygdsutvecklingen i Uppsala kommun är livsmedelsproduktionen. I samverkan med STUNS har kommunen tagit fram en första översiktlig rapport på temat "industriell symbios". Den handlar om samverkan kring och utbyte av material, energi och andra tillgängliga resurser mellan olika aktörer, ofta i form av cirkulär ekonomi. En workshop planeras där lokala aktörer bjuds in för att diskutera affärsmöjligheter och roller i samverkansprojekt. Primärproduktion och livsmedelssektorn är tänkbara branscher.

Uppsala kommun är representerad i styrgrupp för den regionala handlingsplanen Ät Uppsala län som har tagits fram av Länsstyrelsen med utgångspunkt i målen i den regionala utvecklingsstrategin och i linje med den nationella livsmedelsstrategin. Syftet är att öka produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn och från den ekologiska livsmedelsproduktionen.

Uppsala yrkesgymnasium Jälla arbetar för att producera närproducerade livsmedel till kommunala verksamheter med fokus på ekologisk produktion. Arbetet med att ställa om till ekologisk odling försenades på grund av en ombyggnation. Tidigast 2021 beräknas det finnas möjlighet att implementera ett arbetssätt där Jälla levererar närproducerade livsmedel till de kommunala verksamheterna.

Utöver livsmedelsproduktionen finns det behov av service i kommunens landsbygder. Uppsala kommun arbetar med EU-medel i ett projekt via Tillväxtverket för att etablera tio servicepunkter i kommunen. Det är ett projekt som fokuserar på samarbete och partnerskap med lokalt närings- och föreningsliv. Idag har sju servicepunkter startats upp och ytterligare en kommer invigas under 2020. Planen är att starta den nionde servicepunkten 2021. Inom projektet finns det möjlighet till förvaltningsövergripande

samarbeten kring ökad service och rådgivning inom flera av kommunens verksamhetsområden. Under november 2020 avslutas projektet, men arbetet med servicepunkterna lever kvar i ordinarie verksamhet på näringslivsenheten.

Service och infrastruktur

Pendlarparkeringar anläggs i kommunen för att öka möjligheten till hållbart resande. Under år 2020 kommer en pendlarparkering byggas ut i Vattholma. Handlingsplanen för fortsatt utbyggnad av pendlarparkeringar beräknas antas hösten 2020. Behovet av ytterligare pendlarparkeringar kommer att analyseras inom ramen för områdesplaneringen. En modell för områdesplaneringen är under framtagande och beräknas vara färdig under andra kvartalet 2021.

Tillsammans med Uppsala parkerings AB ser stadsbyggnadsförvaltningen över behovet av laddinfrastruktur vid pendlarparkeringarna i kommunen och investeringsvilja i utbyggnad av laddinfrastruktur.

Arbetet med cykelvägar längs det statliga vägnätet i kommunen pågår. Prioriteringsunderlag för cykelinfrastruktur längs statligt vägnät finns men kommer att uppdateras inom ramen för kommande arbete med ny länstransportsplan för perioden 2022–2033/3027.

Kommunen arbetar med en flerårig plan för offentlig konst i Uppsala kommun. Stadsbyggnadsförvaltningen kommer göra anläggningar utanför Uppsalas centralort där kommunen även investerar i offentlig konst. Äldreförvaltningen driver ett bänkprojekt för att öka antal bänkar i kommunens tätorter. I anslutning till dessa bänkar tillskapar kommunen konst. Kommunen arbetar också med konstprojekt för idrottsanläggningar på landsbygden.

Bibliotekens service har blivit mer tillgänglig och anpassad till människors livsvardag och behov genom satsningen ”meröppet”. Genom meröppet kan invånarna använda biblioteket även när personal inte finns på plats. Kommunen har meröppet på biblioteken i Vattholma, Bälunge och Björklinge. Under coronapandemin har många låntagare i riskgrupp funnit meröppet-funktionen särskilt lämplig för deras behov och underlättat att hålla avstånd. Biblioteken arbetar även med olika samverkan och uppsökande aktiviteter med aktörer i området.

En förutsättning för att kunna bo och verka i landsbygderna är bra och stabil bredbandsuppkoppling. Statistik för bredbandsutbyggnad presenteras av PTS med ett halvårs fördröjning. Det senaste statistiken är från oktober 2019. I Uppsala kommun hade då cirka 95 procent av invånarna bredband med kapacitet för 1 Gbit/s. I oktober var dock cirka 8500 hushåll i kommunen utan snabbt bredband. Skillnaden mellan staden och landsbygderna är stora där 98 procent av boende i staden och tätorter har tillgång till 1 Gbit/s, till skillnad från invånare på landsbygderna som där 54 procent har tillgång till 1 Gbit/s.

Lokalt engagemang

En formaliserad utlysning av stöd till föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling har skett. Tre föreningar fick stöd 2020 för att mobilisera bygderna i lokala utvecklingsfrågor och sprida allmännyttig information.

År 2020 blev det ingen landsbygdsutställning på grund av coronapandemin och brist på resurser. Årets lantreprenör kommer att utses som vanligt. Under hösten 2020 kan

invånare nominera till två priser; Årets lantreprenör 2019/2020 och Årets lantreprenör under coronatider. Prisutdelningen kommer ske i början av 2021.

Pilotprojektet medborgarbudget på landsbygden har under året börjat arbeta parallellt med de olika fokusområdena. Projektet är femårigt och ska täcka hela Uppsalas landsbygder. Medborgarbudgetens andra område, östra och västra Bältingebygden och Björklingeområdet, är i en genomförandefas och det tredjeområdet Skyttorp, Storvreta, Vattholma och gamla Uppsalabygden, är i idéinsamlingsfasen. Till följd av coronapandemin har lokala dialoger inom ramen för medborgarbudgeten anpassats till mestadels digitala former.

Under sommaren 2020 har projektet Uppsökarna startats upp i samarbete med Upplandsbygd – lokalt ledd utveckling. Projektet medfinansieras av europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och utvecklar en uppsökande metod för att nå nya målgrupper som vill engagera sig i landsbygdsutvecklingen. Projektet syftar till att stötta initiativ som bidrar till att nå de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Bedömning

Nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till måluppfyllelse, men vissa underlag saknas för att bedöma måluppfyllelse på ett rättvist sätt. Det beror delvis på att en del bolag och nämnder inte återrapporterat. Flera nämnder har behov av att implementera landsbygdsprogrammet i sin verksamhetsplan för att tydligare bidra till måluppfyllelse och se sin egen roll i landsbygdsutvecklingen.

Behovet av styrning inom området kvarstår. Frågor kring landsbygdsutveckling prioriteras olika inom nämnder och förvaltningar vilket synliggör behovet av fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet.

Handlingsplanen som tillhör landsbygdsprogrammet är ett konkret verktyg för att hjälpa nämnder och bolag att se sin roll. Enligt landsbygdsprogrammet ska handlingsplanen uppdateras årligen. Det sker i ett separat ärende.

Förslag till beslut

Landsbygdsprogrammets aktualitet godkänns och arbetet med de fyra målen fortsätter.

Ekonomiska konsekvenser

Föreliggande förslag till beslut att programmet behålls i sin helhet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

I kommunens strävan efter att bli Sveriges bästa landsbygdskommun så saknas ett tydligt övergripande barnperspektiv.

Kommunstyrelsen
Programrapport

Datum:
2020-09-28

Handläggare:
Cecilia Linder

Aktualitetsbedömning av näringslivsprogram och handlingsplan

Bakgrund

Näringslivsprogrammet beslutades av kommunfullmäktige 31 januari 2017 (KSN-2016-0457). Näringslivsprogrammet är framtaget i samverkan med näringslivet och externa parter. I programmet prioriteras sju mål för att skapa bättre förutsättningar för näringslivet i Uppsala kommun. Underrubriken är ”Tillsammans mot 70 000 nya jobb” med måldatum 2050 vilket innebär ett mål om 2000 jobb per år. I programmet poängteras vikten av intern och extern samverkan för att nå målen.

De näringslivspolitiska frågorna är en angelägenhet för Uppsala kommuns alla nämnder och bolagsstyrelser och genomsyrar hela den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar för den interna samordningen. Programmets nuvarande handlingsplan prioriterar 32 åtgärder som helt eller delvis omfattar samtliga nämnder och styrelser och som är inarbetade i verksamhets- och affärsplaner. Handlingsplanen är under revidering och nya prioriteringar av åtgärder förväntas beslutas inför 2021. Näringslivsprogrammet är en viktig del i kommunens arbete för ekonomisk hållbarhet enligt Agenda 2030.

Uppsala kommun är inte ensamt ansvarig för utvecklingen och genomförande av aktiviteter utan samsyn och samverkan är nödvändig, både lokalt, regionalt och nationellt. Näringslivsprogrammet utgör grund för att skapa goda kommunikations- och informationsflöden för att förstärka kommunens synlighet inom näringslivsfrågor och vidareutveckla en aktiv dialog med näringslivet och andra berörda organisationer.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen baseras på åtgärder som rapporterats in i uppföljning av verksamhets- och affärsplaner samt statistik över arbetsmarknads- och näringslivsutvecklingen.

Måluppfyllelse

Arbetet för att skapa goda förutsättningar för fler jobb och fler företag och därmed ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och pågår enligt plan. Under perioden 2008–2018 har målet om 2000 jobb per år nåtts.

Dock är flera av åtgärderna som ska genomföras av kommunen inte genomförda enligt plan och det är också flera nämnder och bolagsstyrelser som inte har inarbetat åtgärder som de i handlingsplanen pekats ut som delansvariga för i sina verksamhets- och affärsplaner. Ytterligare arbete med styrningen krävs för att få genomslag för

näringslivsprogrammet, vilket kommer göras i och med den revidering av handlingsplan som pågår och som väntas beslutas i kommunstyrelsen inför 2021.

Nedan följer en uppföljning av handlingsplanen för näringslivsutveckling 2017–2020.

Målet för Uppsala kommuns näringslivspolitik är att skapa förutsättningar för fler arbetstillfällen; 70 000 nya jobb till 2050 (2 000 jobb per år). Detta för att möta befolkningsökningen, där Uppsala beräknas ha 350 000 invånare år 2050, och samtidigt behålla balansen mellan dag- och nattbefolkning. Det målet har uppnåtts under perioden (undersökningsperiod 2008–2018)

Programmet har tre utgångspunkter med tillhörande indikator. Sammanfattningsvis har samtliga områden utvecklats väl under perioden.

- Tillväxt i befintliga företag

Uppsala kommun har per 2018 108 500 jobb. Tidsperioden 2008–2018 har nära 20 000 personer fler anställts i Uppsala vilket ger en måluppfyllelse om ett snitt på 2000 jobb per år. En majoritet av jobben, cirka 70 procent, har tillkommit i privata företag och andelen jobb i privata företag är 61 procent. Tillväxten har varit god även gällande omsättning. (Följs upp med följande indikator: Antal anställda i näringslivet)

- Fler företag etablerar sig

När handlingsplanen beslutades 2017 fanns cirka 18 000 företag i Uppsala kommun, i september 2020 finns drygt 22 000, en ökning med cirka 1000 företag per år. Omkring 500 företag flyttar till Uppsala varje år. (Följs upp med följande indikatorer: Antal inflyttade företag, Antal företag-skillnad mot föregående år)

- Nya företag startas

Under perioden 2017-september 2020 har drygt 5800 företag startat i Uppsala kommun. Det är cirka fyra företag per dag. (Följs upp med följande indikator: Antal nyregistrerade företag)

Tabell; *Samtliga indikatorer och bedömning av måluppfyllelse*

Övergripande mål			
Tillväxt i befintliga företag			
Fler företag etablerar sig			
Nya företag startas			
1. Uppsala kommun ska vara en part som bidrar till företagens utveckling och tillväxt.			
Företagarnas uppfattning av kommunens service (NKI)			
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i Uppsala kommun, andel positiva svar			
Antal företag, skillnad mot föregående år			
Medborgarnas uppfattning om kommunens bemötande och tillgänglighet			
2. Uppsala kommun ska verka för att öka utbudet av mark och lokaler i kommunen.			
Antal boende per jobb på landsbygden			
Antal kvm bygglov för verksamheter			
Andel arbetsställen i kommunen som har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s			
Antal kvm planlagd verksamhetsyta			
Antal färdigställda bostäder per 1000 invånare (genomsnitt senaste tre åren)			
3. Uppsala kommun ska bidra till att öka tillgången till kompetens på arbetsmarknaden.			
Antal sysselsatta på dagarbetsmarknaden 20–64 år			

Andel gymnasieelever med examen inom tre år			
Yrkesutbildning vuxenutbildning, andel godkända			
Andel gymnasieelever som väljer yrkesprogram*			
4. I Uppsala ska det finnas ett gott företagsklimat			
Företagarnas sammanfattade omdöme av företagsklimatet i kommunen, andel positiva svar			
Företagarnas uppfattning om attityder från skola, tjänstemän, politiker och allmänhet**			
Antal gymnasieelever som deltar i Ung företagsamhets program			
5. Uppsala ska ha ett starkt platsvarumärke och vara en attraktiv kommun att bo, besöka och verka i			
Sysselsatta på dagarbetsmarknaden 20–64 år per 1000 invånare 20–64 år			
Kommersiella gästnätter (på hotell, vandrarhem, stugby och camping) i Uppsala kommun, ökning i procent per år***			
Medborgarnas uppfattning om möjligheter till fritidsaktiviteter			
"Här är bäst att bo" Tidningen Fokus ranking ****			
6. Uppsala ska ha ett väl utvecklat näringsliv inom kunskapsintensiva näringar			
Antal exporterande företag i Uppsala kommun			
7. Uppsala kommun ska stödja och utveckla arbetet med företagsfrämjande aktörer			
Antal nyregistrerade företag			
Antal nyregistrerade företag per 1000 invånare*****			

*Svenskt näringslivs ranking ställer frågor i sin enkät till företagare. Attityder från skola (2017 betyg 3,55- 2020 2,83 (omformulerad fråga)), tjänstemän (2017 betyg 2,7- 2020 2,61) politiker (2017 betyg 2,71- 2020 2,67) och allmänhet (2017 betyg 3,71- 2020 3,72 den enda ökningen)

** Kommersiella gästnätter ökade 2017–2019 med 5,8% något över riksnittet. Pandemin 2020 har gjort att gästnätter minskat med 40% procent. Därav både grön och röd.

*** Tidningen Fokus ranking med olika typer av statistik "Här är bäst att bo" är omgjord till "Här är bäst att leva" 2017 Uppsala plats 2. 2020 plats 57.

**** Nyföretagandet har inte följt befolkningstillväxten under perioden 2017–2019. 2017 låg Uppsala på 6,93 nystartade företag per 1000 invånare, för året 2019 är resultatet 5,38

Slutsats och arbete framåt

Under perioden från 2017 till och med 2020 har näringslivet i Uppsala haft en god utveckling. Tillväxten har varit hög, antal arbetstillfällen har ökat och många nya företag tillkommit. I Uppsala kommun finns nu i september 2020 drygt 22 000 registrerade företag, av dessa är drygt 11 000 företag aktiebolag. Företagen i Uppsala är främst små, 17 000 av företagen har 0–9 anställda och endast cirka 20 företag har fler än 200 anställda. Det är främst i de små företagen som jobbtillväxten skett den senaste tioårsperioden; 4000 jobb har tillkommit i företag med 0–9 anställda, samtidigt som antal anställda minskade i företag med över 200 anställda. Arbetet framåt måste vara än mer med utgångspunkt i de små företagens behov.

Näringslivet i Uppsala kännetecknas av en stor bredd, med företag aktiva inom samtliga branscher. Samtidigt är Uppsalas största företag exportföretag inom den kunskapsintensiva life-sciencebranschen vilket skapar en god spets. Tillsammans skapar bredden och spetsen en stabilitet och en bra grund för fortsatt tillväxt i hela näringslivet, vilket i sin tur är en förutsättning för utvecklingen av hela kommunen.

Handlingsplanen har haft 32 åtgärder som berör många olika områden från kommunikation och digitalisering till samarbeten och hållbarhetsfrågor. Många i

kommunkoncernen har medverkat i utvecklingen och många åtgärder har genomförts enligt plan. I den årliga uppföljningen per augusti har konstaterats att handlingsplanens åtgärder inte fått genomslag i samtliga nämnder och styrelser vilket behöver åtgärdas för nästa period. Det är hela kommunkoncernens med alla medarbetare som har ett ansvar att verka för ett gott företagsklimat och genomföra aktiviteter i sina verksamhetsplaner och affärsplaner. En högre fokusering med färre åtgärder är också önskvärd för att tydliggöra det som är prioriterat.

För att ha en god utveckling inom de flesta områden krävs samverkan inom och utanför kommunen. Även inom detta område har ett gott arbete genomförts med stärkt samverkan inom många områden liksom helt nya samarbeten som skapats.

Sedan mars 2020 har en pandemi, utbrottet av covid-19, skapat nya förutsättningar för företagande inom de flesta branscher i hela världen. Krisen pågår och den totala omfattningen av påverkan på näringslivet lokalt, nationellt och internationellt kan ännu inte uppskattas. Kraftfulla åtgärder har beslutats men i dagsläget vet ingen hur lång tid som återhämtningen kommer ta. Det är samtidigt inte alla branscher och företag som påverkats negativt. Sammantaget räknar Uppsala i dagsläget med att klara krisen relativt väl men åtgärder kommer löpande behöva revideras och förändringar och omprioriteringar kan behövas.

Coronakrisen ger ökad efterfrågan på råd och stöd från de företagsfrämjande organisationerna och behov av ökat fokus på kompetensförsörjningsfrågan. Det är också av stor vikt att fortsätta med en god faktainhämtning och omvärldsbevakning med analys så fokus på åtgärder kan läggas där det gör mest nytta. De branscher som i princip har näringsförbud eller som har en marknad som helt upphört kan behöva starta om i nya branscher där efterfrågan har ökat till följd av pandemin. Vi kan för 2020 och även 2021 anta att jobbtillväxten blir negativ. Uppsalas höga tillväxt den senaste tioårsperioden visar på att goda förutsättningar för utveckling finns, där än mer fokus behöver läggas på att skapa företag och jobb inom kunskapsintensiva näringar och samtidigt ha utgångspunkt i småföretagens verklighet.

Bedömning

För att nå målen i Näringslivsprogrammet krävs fortsatt arbete med åtgärder. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver arbeta med de åtgärder som de är ansvariga eller delansvariga för. En ökad intern dialog och samordning behövs kring vissa åtgärder vilket kommer ses över inför arbetet med verksamhets- och affärsplaner inför 2021.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås. Den nya handlingsplanen antas i eget ärende. (KSN-2019-1533)

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Det föreligger inga förändrade effekter.

Omsorgsnämnden
Rapport

Datum:
2020-10-06

Handläggare:
Kristina Bromark, Jeanette Nordin

Aktualitetsbedömning av program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Bakgrund

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antogs i kommunfullmäktige 12 december 2016. Programmet utformades i omsorgsnämnden på uppdrag av kommunstyrelsen. Utformningen av programmet skedde i ett nära samarbete med omsorgsnämndens politiker och företrädare från HSO¹ i Uppsala kommun samt tjänsteperson från omsorgsförvaltningen. Programmets mål tar sina utgångspunkter från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet kan även relateras till delmål 10.2 i Agenda 2030². Programmet gäller för alla kommunens nämnder och bolag och har en handlingsplan. I handlingsplanen framgår vilka nämnder och bolag som har åtgärdsansvar i övergripande mål samt delmål i programmet.

Programmets upplägg

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har nio målområden. Varje målområde består av ett eller flera övergripande mål samt flera prioriterade delmål/åtgärder. De övergripande målen i programmet är konsekvenser av vad som ska uppnås för att öka tillgänglighet och delaktighet i Uppsala kommun. De övergripande målen gäller alla bolag och nämnder i Uppsala kommun.

Delmålen/åtgärderna är exempel på prioriterade områden att arbeta med för att uppnå de övergripande målen. I den bifogade handlingsplanen framkommer vilka nämnder och bolag som ansvarar för, eller är berörda av prioriterade delmålen/åtgärderna.

Uppföljningsunderlag

Programuppföljningens underlag har bestått av genomgång och analys av taggningar som nämnderna lagt in i Hypergene. Bolagen har inte möjlighet att tagga mål i Hypergene. Två frågor har skickats ut till nämnderna och bolagen att besvara.

¹ HSO, Handikappföreningarnas samarbetsorgan

² Agenda 2030 delmål 10.2. Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Måluppfyllelse

Underlaget från Hypergene visar att det pågår arbete inom samtliga nio målområden. Kommunstyrelsen och sju av kommunens 14 nämnder har taggat programmet i sin uppföljning i Hypergene. Fyra nämnder som inte har taggat åtgärder med koppling till förevarande program i Hypergene, har deltagit i brukarombudets kartläggning under hösten 2019, där det framkommer aktiviteter och åtgärder som korrelerar med Program för full delaktighet. Tre nämnder har inte rapporterat åtgärder i Hypergene och har inte deltagit i kartläggningen.

Taggade åtgärder

Det finns 42 åtgärder på nämndnivå som är påbörjade eller färdiga. Vissa av åtgärderna har taggats på flera ställen då de passat in under fler mål i programmet, vilket utgör totalt 71 taggningar. I jämförelse med uppföljningen 2019 är det färre åtgärder relaterade till programmet. En förklaring kan vara att det under stora delar av uppföljningsperioden har pågått ett akut arbete med Covid 19. Åtgärder i detta arbete följs upp och analyseras separat.

Det pågår arbete inom 35 av de totalt 53 målen i programmet i 2020 års uppföljning, vilket är en minskning från föregående år (40/53 mål berördes 2019). Av de övergripande målen har 14 av 15 bedömts relatera till 27 olika åtgärder. För delmålen har 21 av 38 delmål bedömts relatera till 30 olika åtgärder.

Det finns ingen markant skillnad gällande åtgärdernas fördelning över olika målområden i jämförelse med föregående års uppföljning. De målområden som har påverkats främst är 1-Demokrati och inflytande, som är tydligt mindre relaterat i förevarande uppföljning. Målområde 6-Arbete och sysselsättning, samt målområde 8-Vardags- och familjeliv, är mer relaterat än föregående år.

Arbete pågår, men taggas inte alltid i Hypergene

Under hösten 2019 genomförde brukarombudet och programansvarig strateg en kartläggning för att undersöka förvaltningarnas arbete med funktionshinderområdet. I kartläggningen framkommer att de fyra nämnder som inte rapporterar åtgärder med koppling till programmet i Hypergene, ändå arbetar med åtgärder i praktiken. Att nämnderna inte relaterar arbetet till programmet i Hypergene kan bland annat bero på att det inte är möjligt att tagga fler än två program per verksamhetsmål. Det innebär att andra program kan ha prioriterats när nämnder taggat sina mål i verksamhetsplanerna. En annan möjlig förklaring till uteblivna taggningar kan vara att nämnderna inte tillräckligt väl känner till programmet och dess innehåll.

Frågor till nämnder och bolag

Två frågor skickades ut till nämnder och bolag;

10/14 nämnder, 10/13 bolag och KS har svarat. En nämnd har svarat att det inte ingår i nämndens ansvarsområde.

(1) Vilka frågor/områden, kopplade till Program för full delaktighet kommer er nämnd/ert bolag att arbeta främst med under verksamhetsåret 2021? (Det kan vara flera frågor/områden, inom ert ansvarsområde i programmet)

Flera områden var övergripande och handlade om demokrati och inflytande, mångfaldsarbete och jämställdhetsperspektiv. Andra mer konkreta som handlade om utveckling av samarbeten, dialog och kommunikation, samt anpassningar av

verksamhet och anställningsmöjligheter. Flera nämner även arbete med fysisk tillgänglighet och kommunikation. Några har svarat att utredning och analys kommer att vara vägledande i arbetet med funktionshinderområdet, samt att utbildning/kompetensutveckling kommer att prioriteras.

(2) Om ni skulle erbjudas stöd för att bättre lyfta frågor och arbeta med åtgärder som rör funktionshinderområdet, hur tycker ni att det stödet kan/bör se ut? (Utbildningar? Forum? Annat?)

Många nämnder och bolag önskar öka kunskapen om olika aspekter av funktionshinder, genom utbildning, gemensamma forum och ökad samverkan och samarbete. Flera önskar även stöd i att ta sig an programmet och arbeta med mål kopplat till den egna verksamheten. Det framkommer även att handlingsplanen behöver revideras/förnyas.

Svaren på frågorna kommer att ligga till grund för fortsatt arbete med att implementera programmet.

Insatser för ökad måluppfyllelse

Liksom tidigare aktualiseringar påvisar (uppföljning verksamhetsår 2018 och 2019) finns ett behov av att fortsatt implementera programmet, dvs sprida information om programmet och dess innehåll. Under 2018 och 2019 har kartläggningar genomförts för att undersöka brukarorganisationers och förvaltningars arbete med programmet, vilka svårigheter och möjligheter som finns. Under hösten 2020 kommer motsvarande kartläggning att ske tillsammans med de kommunala bolagen. Kartläggningen är en strukturerad undersökning i form av intervjuer/samtal med ett frågeformulär som innehåller frågor om programmet och om brukarombudets roll. Resultatet av den kartläggningen redovisas i brukarombudets rapport 2020. Förutom att undersöka aktiviteter kopplade till funktionshinderområdet, lyfts frågorna och perspektivet, vilket är en del av att synliggöra programmet.

På omsorgsnämnden har programmets spridning och måluppfyllelse lyfts fram som ett prioriterat område framgent. Ett förslag från nämnden var att ta fram en utbildning att använda och sprida i kommunen. Liknande ambitioner finns i Uppsala kommuns funktionsrättsråd (tidigare KHR). Även inom HSO finns liknande ambitioner där förslag med certifieringar diskuterats. Detta arbete har försenats med anledning av Covid 19, men förväntas att börja planeras under hösten 2020.

Hur ser måluppfyllelsen ut?

Måluppfyllelsen av programmet är svår att avgöra utifrån uppföljningsunderlaget. Det är även svårt för nämnderna och bolagen att själva bedöma om målen är uppfyllda då flera mål och delmål är visionära i sin utformning.

Att målen är formulerade på det sätt de är har varit ett önskemål från de brukarorganisationer och politiker som deltog i utformandet av programmet. Det som gått att bedöma kring måluppfyllelsen är inom vilka målområden det pågår arbete.

Aktualitetsbedömning

Uppföljningen påvisar att färre nämnder arbetar med programmets mål än föregående år. Det är färre rapporterade åtgärder, men ingen markant skillnad för hur åtgärderna fördelas över olika målområden i jämförelse med föregående års uppföljning. Samtal

med förvaltningar som genomfördes HT 2019 (som underlag för brukarombudets rapport 2019) visar att arbete pågår, men att programmet inte alltid taggas.

Uppföljningen visar att det fortfarande finns behov av implementering av programmet och dess handlingsplan. Flera nämnder och de flesta bolag uppger att de inte har kännedom om Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och de medföljande ansvarerna i handlingsplanen. Bedömning av Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är att tydliggöra vikten av implementering och fortsatt medvetandegöra förvaltningar, bolag och föreningar för att förankra programmet brett och göra det mer känt.

Förslag till beslut

- Att tillsätta en grupp för att övergripande starta planering av kompetenshöjande åtgärder, i syfte att öka medvetenheten om programmet och vad som krävs för att bättre nå målen i förvaltningar och bolag.
- Att revidera handlingsplanen och göra den bättre anpassad till förvaltningar och bolag, genom att se över ansvar och åtgärder.

När programmets innehåll i sin helhet revideras ska det beaktas att HSO i Uppsala kommun ska bjudas in att delta i enlighet med programmets intention. Om programmets innehåll ska följas upp eller inte, är en fråga som behöver finnas levande inom de brukarråd som kommunen stödjer.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut bedöms inte innebära några utökade ekonomiska konsekvenser.

Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Förslag till beslut bedöms påverka perspektiven jämställdhet och barn i positiv riktning, dvs minskade skillnader.

Konsekvenser för tillgänglighet

Förslag till beslut bedöms påverka tillgänglighetsperspektivet positivt. Detta utifrån att de nämnder och bolag som utsetts som ansvariga för övergripande mål och delmål tydligare kommer kunna ta del av, och därmed se och ta ansvar för sitt ansvar i programmet.

Kommunstyrelsen
Rapport

Datum:
2020-10-06

Handläggare:
Stefan Unnevall

Aktualitetsbedömning av program för krisberedskap 2020 - 2023

Bakgrund

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har undertecknat en överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019–2022 (SKL 18/03101). Denna reglerar ersättning, uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas arbete med krisberedskap under samma period. Överenskommelsen utgår från Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH), Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) samt Kommunallag (2017:725).

I enlighet med Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap har kommunen upprättat Program för krisberedskap 2020–2023. Programmet anger kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.

Programmet innehåller följande delar:

- Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.
- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

Programmet ska beslutas av kommunfullmäktige senast den 31 december under den nya mandatperiodens första år.

Uppföljningsunderlag

- Bedömningen baseras på den rapportering som lämnas in i den ordinarie uppföljningsprocessen för nämnder. Inför denna programuppföljning har särskilda frågeställningar skickats ut.
- Vidare har en analys av nämndernas verksamhetsplaner samt bolagens affärsplaner gjorts.
- Kunskaper hos beredskapssamordnare i deras ordinarie samverkan med förvaltningar och bolag.

Måluppfyllelse

Mål

- Kommunens kapacitet att undsätta den drabbade och lindra skador till följd av olyckor ska vara god och likvärdig i hela kommunen.
- Krisberedskapen ska vara god för att kunna hantera olika sorters samhällsstörningar och en sammanhängande planering av det civila försvaret ska utvecklas.
- Kommunens förebyggande arbete ska minimera risken för skada på människors liv och hälsa, miljö och egendom.
- Genom ett välutvecklat arbete med krisberedskap ska även kommunens förmåga att bidra till totalförsvaret höjas.

Inriktningar

Utveckla och stärka lednings- och samordningsförmågan hos förtroendevalda och medarbetare genom övningsverksamhet

Kommunstyrelsens arbetsutskott utgör kommunens krisledningsnämnd enligt reglemente. Krisledningsnämnden har självmant begärt att de ska övas årligen med aktuella scenarios utifrån den risk- och sårbarhetsanalys som tagits fram av kommunen. Dessa har genomförts enligt plan och planeras fortsatt kommande år. Delar av kommunstyrelsen har även deltagit i Totalförsvarsövning 2020 tillsammans med Forsvarsmakten samt andra kommuner och myndigheter i regionen. Krisledningsnämnden har varit aktiverad under hela våren och en bit in september vilket starkt har bidragit till en ökad förmåga för krisledningsnämnden att leda under kris.

För samtliga ledningsgrupper vid förvaltningar och bolag har det, de senaste två åren, genomförts utbildning och övning i krisledningsorganisation samt stabsmetodik vilket har ökat förmågan till ledning vid allvarliga störningar och kriser.

Många förvaltningar och bolag har tagit fram egna krisledningsplaner för allvarliga störningar och kriser. Nedan förvaltningar och bolag har angett att de inte gjort detta ännu:

- Kulturförvaltningen (Beräknas vara klar våren 2021)
- Nya Destination Uppsala AB (arbete återupptas hösten 2020)
- Uppsala Parkerings AB (arbete pågår)

Ett fåtal har även övat sin ledningsplan.

Delar av kommunens medarbetare har deltagit i den regionala kärnkraftsövningen Havsörn 2019 och då i roller inom kommunens inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) som upprättas enligt den kommunövergripande ledningsplanen inför och vid allvarliga störningar.

Kommunens ISF har varit aktiv under hela våren och en bit in i september och hanterat Coronapandemin. Detta har starkt bidragit till kommunens förmåga att hantera allvarliga störningar och kriser.

Det kommer under 2020 att fastställas en kommunövergripande övnings- och utbildningsplan som ska driva utvecklingen mot målet under innevarande mandatperiod.

Utveckla och stärka kontinuitetsplaneringen i kommunens samhällsviktiga verksamheter

Under våren har de förvaltningar och bolag som bedriver samhällsviktig verksamhet påbörjat egna risk- och sårbarhetsanalyser utifrån arbetet med Corona-pandemin. Lokal och central lagerhållning har byggts upp för att klara uthållighet, rutiner för personal- och materieförsörjning har tagits fram, identifiering av den egna organisationens samhällsviktiga verksamhet har påbörjats och åtgärder för att upprätthålla dessa planeras och genomförs.

Detta har även inneburit att en kontinuitetsplanering i viss mån har påbörjats. Ett mer samordnat arbete med process för kontinuitetsplanering inom kommunkoncernens samhällsviktiga verksamheter kommer att genomföras under 2021.

Utveckla och stärka kommunens beredskap kring extremväder

Flertalet arbeten har genomförts och pågår sedan inom programmets ram. Uppsala vatten har i samverkan med andra verksamheter inom kommunkoncernen tagit fram en nödvattenplan för att säkerställa leverans av dricksvatten till sina kunder. Kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen har tagit fram en kartering över översvämningsrisker i Fyrisån (Centrala Uppsala). Denna kommer att användas för att identifiera vidare behov av förebyggande åtgärder inför översvämningsarbetet. Arbetet var av sådan kvalitet att den nationella nivån ändrat sina tidigare kartläggningar över 50- och 100-års flöden.

Uppsala vatten AB har tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen tagit fram en högupplöst höjdkartering av Uppsalas centrala delar. Denna kommer att användas bland annat till skyfallsplanering som Uppsala vatten arbetar med.

Verksamheter som har vård- och omsorgsansvar har uppdaterat sin planering för höga temperaturer.

I övrigt är de erfarenheter och det arbete som bedrivits under vårens Coronahantering starkt bidragande till att utveckla beredskapen kring extremväder då situationen går att jämföra med hur extremväder kan påverka vår förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Fokusområden för genomförande

Samordning av kommunikation

Kommunikationsstaben vid kommunledningskontoret har under 2019 tagit fram en riktlinje för kriskommunikation. Riktlinjen omfattar strategier och organisation för hur Uppsala kommun ska arbeta med och samordna kommunikation till allmänheten och medarbetare vid kriser.

Under 2020 har dessa riktlinjer prövats i kommunens hantering av Corona-pandemin. Många lärdomar tas tillvara och riktlinjerna ska revideras. En stor utmaning är hur kommunikationsstaben arbetar inom sin egen matrisorganisation för att samordningen av information ska fungera bättre.

Beredskap kring extremväder

Se beskrivning under rubriken Måluppfyllelse

Styrel

Arbetet med Styrel har återupptagits under hösten med anledning av att den förskjutits, av Energimyndigheten, i tid ett år. Arbetet beräknas genomföras enligt plan och levereras till länsstyrelsen i tid.

Aktörsanalys

Arbete med att identifiera annan samhällsviktig verksamhet än inom kommunen pågår kontinuerligt; inte minst genom arbetet med Styrel och det kommande arbetet med kontinuitetsplanering.

Samarbete med frivilliga

Arbetet med att starta upp Frivilliga resursgrupper (FRG) är på gång sedan 2019. Avtal och överenskommelser tas fram av HR-staben och enheten för juridik. Samverkan med Civilförsvarsförbundet är upprättat och de planerar för att påbörja rekrytering av frivilliga.

Kommunledningskontoret utreder också möjligheten till ett vidare samarbete med Röda korset. Ett samarbete som tidigare byggts upp under Coronahanteringen och som är lämpligt att upprätthålla i någon form.

Ledningsplats

Upprättandet av en ny ledningsplats fortskrider som planerat och en reservledningsplats finns.

Kontinuitetsplanering

Under 2021–2023 är det planerat att kommunens verksamheter ska genomföra kontinuitetsplanering. Främst gäller detta de som bedriver samhällsviktig verksamhet. En utbildning i detta kommer att erbjudas samtliga förvaltningar och bolag som sedan själva genomför kontinuitetsplaneringen. Kommunledningskontoret stödjer i denna process.

Förmågehöjande aktiviteter

En övergripande utbildnings- och övningsplan 2020 - 2023 kommer 2020 att fastställas för kommunens deltagande i externa aktiviteter och inom ramen för kommunens övergripande ledningsplan inför och vid allvarliga störningar. Förvaltningar och bolag har under 2020 deltagit i kommunövergripande utbildning och övning i stabsmetodik vilket är en påbyggnad av tidigare års satsningar att höja förmåga till krisledning inom kommunen. Vissa förvaltningar och bolag har också övat tillsammans i samverkans övning.

Enheten för krisberedskap och civilt försvar startar i oktober igång ett nätverk för beredskapsfrågor för att bättre ta om hand planeringsuppgifter inom hela kommunkoncernen. I detta nätverk kommer även planeringen av förmågehöjande aktiviteter inom respektive verksamheter att kunna omhändertas.

Förvaltningarna och bolagen behöver ta fram egna utbildnings- och övningsplaner som kan komplettera den övergripande planen och därmed öka förmågan till krisledning inom hela kommun koncernen.

Lära av erfarenheter

Kommunens övergripande ledningsplan inför och vid allvarliga störningar kommer att behöva revideras och beslutas om i Kommunfullmäktige under våren 2021. Lärdomar från övning Havsörn 2019 samt kommunens aktiverad ISF under Corona-hanteringen våren 2020 behöver tas om hand i den nya revideringen.

Det pågår utvärderingar av olika verksamheters hantering under Corona-pandemin i syfte att ta lärdom och påverka kommande planering.

Kontinuerlig utvärderingsprocess och erfarenhetsåterkoppling behöver finnas i alla förvaltningar och bolag för att utveckla kommunen som helhet.

Trygghetspunkter

Arbetet med trygghetspunkter avvaktar arbetet med Frivilliga resursgrupper (FRG). Tanken är att FRG får i uppgift att aktivera och upprätta samt bemanna dessa platser med stöd ifrån kommunen. Arbetet med FRG fortskrider som planerat och bedöms vara klart 2021. Då fortsätter även arbetet med trygghetspunkter.

Bedömning

Det pågående enskilda och gemensamma arbetet inom programmet och de planerade åtgärderna som finns förväntas vara tillräckligt för att uppnå lagkrav, överenskommelser samt kommunens övergripande mål vad gäller krisberedskap.

Programmets mål och inriktningar behöver däremot bli mer tydliga i nämndernas och bolagens verksamhetsplanering för fortsättningsvis säkerställa ovan bedömning och kommande arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Förslag till beslut

Inga förslag till beslut föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen får ersättning av staten genom 2:4 anslag. Vad dessa medel ska användas för anges i överenskommelsen mellan MSB och SKR.

Den egna planeringen och genomförandet av åtgärder inom krisberedskap behöver hanteras inom respektive förvaltning och bolag för att säkerställa att lagkrav avseende krisberedskap och höjd beredskap kan uppfyllas.

Organiserad frivillighet är inte gratis. Att upprätta FRG kommer att innebära en kostnad vid nyttjande av den som är frivillig. Frågan om vart denna kostnad ska bäras är under utredning och ett ärende till Kommunstyrelsen förbereds. Statliga medel får bara användas för utveckling av FRG inte för operativ aktivering.

Köns- och barnkonsekvenser

Då inga förslag på förändringar av programmet finns ändras inte heller potentiella effekter på kvinnor respektive mäns situation eller för barn.

Arbetsmarknadsnämnden
Programrapport

Datum:
2020-10-06

Handläggare:
Karin Reuterdahl, Eva Hellstrand

Aktualitetsbedömning av program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik

Bakgrund

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik antogs i kommunfullmäktige den 11 december 2017.

Majoriteten av de arbetslösa i Uppsala kommun tillhör grupper som är missgynnade och utsatta på arbetsmarknaden. Exempel på sådana grupper är personer med endast förgymnasial utbildning och personer som är födda utanför Europa. Dessa grupper tenderar att fortsätta växa samtidigt som bristen på kvalificerad arbetskraft är ett reellt problem inom vissa yrkesgrupper. När kraven på arbetsmarknaden höjs är utbildning nyckeln till att komma in på arbetsmarknaden.

Idag påverkar även det nya läget gällande effekter av Covid -19 arbetsmarknaden i Uppsala. Särskilt drabbat är bland annat tjänster inom hotell och restaurang där arbetslösheten ökar.

För att stärka och utveckla en hållbar och aktiv arbetsmarknadspolitik utgår programmet från fyra målområden; stöd till egen försörjning, stöd utifrån individers förutsättningar och behov, kompetensförsörjning och Uppsala kommuns arbetsgivaransvar.

Programmet relaterar bland annat till delmål 1.2, 4.4, 4.5, 5.1 8.5, 8.6, 10.1 i Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Att följa upp hela programmet 2020 bedöms inte vara nödvändigt då det gjordes 2019, och utifrån att det finns tankar på att lyfta in programmet i det övergripande långsiktiga dokument som arbetas fram i kommunen under hösten 2020 – ”Agenda Uppsala”. Programmet för kommunens arbetsmarknadspolitik har i stället följts upp med en programfråga: *Ger programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik relevant styrning av nämndens verksamhet? Motivera och beskriv ert svar.* Frågan skickades till arbetsmarknadsnämnden, kommunstyrelsen, utbildningsnämnden, äldrenämnden samt omsorgsnämnden. Svaren utgör ett underlag för denna aktualitetsbedömning av programmet.

Bedömning

Sammanfattningsvis bedöms att programområdet utifrån svaren från nämnderna fortfarande är viktigt och relevant. Behovet av styrning och viljeinriktning inom

området kvarstår. Exempelvis framförs i svaren att det är mycket värdefullt att Uppsala kommun som en stor arbetsgivare i regionen ska vara en förebild gällande att skapa en inkluderande arbetsmarknad.

Dock bedöms styrningen kunna införlivas i det arbete som sker i samband med det ovan nämnda långsiktiga styrdokumentet, där bland annat frågor kring kompetensförsörjning, utbildning, integration och samverkan med näringslivet behandlas.

Ytterligare argument för att inte arbeta utifrån ett separat program med dessa frågor är att arbetsmarknadsnämnden under senare tid styrt mot en arbetslivsriktning med större betoning på att individer ska nå egen försörjning. Det syns bland annat i verksamhetsplanen där flera åtgärder handlar om de grupper som omfattas av målen i programmet för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik. Omsorgsnämnden har i sitt svar på programfrågan också lyft att arbete och sysselsättning till personer med funktionsnedsättning är en av nämndens kärnfrågor. Programmålen *stöd till egen försörjning* och *stöd utifrån individens förutsättningar* betonas i omsorgsnämndens grunduppdrag och i programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattningsvis kan sägas att frågorna som berörs i det arbetsmarknadspolitiska programmet är invävda i många av kommunens övriga politikområden och därmed bedöms det vara mer ändamålsenligt att införliva programmets områden i det bredare arbete som görs i samband med Agenda Uppsala. Bedömningen är därmed att programmet kan införlivas i detta arbete och att frågorna därigenom får en större vikt för hela kommunen och en långsiktig prägel.

Förslag till beslut

- **att** program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik inte revideras efter utgången programperiod utan att styrningen i införlivas i det kommande övergripande långsiktiga styrdokument som visar på en helhet och tydlig riktning mot ett hållbart Uppsala 2030 med utblick mot 2050

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Det föreligger inga förändrade effekter på kvinnor, mäns eller barn situation.

Socialnämnden
Programrapport

Datum:
2020-09-30

Handläggare:
Sofia Venemalm

Aktualitetsbedömning av program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Bakgrund

Programmet tydliggör och konkretiserar Uppsala kommuns samlade vilja och inriktning gällande det strategiska arbetet med att upptäcka, synliggöra och åtgärda våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Visionen för programmet lyder: ”I Uppsala blir ingen utsatt för våld i nära relationer, och alla får själva bestämma över sitt liv och sin kropp.”

Uppsala kommuns program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer består av två delar. Del 1 innehåller bakgrund och utgångspunkter. Det ger en kort redogörelse för uppdraget, en beskrivning av problemområdets omfattning och centrala begrepp, samt en diskussion av grupper med särskilda sårbarheter. I beskrivningen av uppdraget finns en översiktlig historisk beskrivning av den rättsliga utvecklingen inom området våld i nära relationer nationellt och internationellt, och en beskrivning av kommunens ansvar på området enligt rådande lagar och bestämmelser.

Del 2 innehåller övergripande mål och delmål och utgör kärnan i programmet. Under varje målområde finns först en analyserande text som belyser behoven av utveckling. Efter det presenteras delmål som visar prioriteringarna för att uppnå de övergripande målen. I del 2 beskrivs också kort hur programmet ska implementeras och följas upp. Målen är direkt kopplade de nationella strategimålen och gäller för samtliga nämnder och kommunalt helägda bolag. Programmet innehåller fem långsiktiga mål och under varje sådant mål finns ett antal prioriterade delmål som ska uppnås under programperioden. De långsiktiga målen pekar ut riktningar som ska skapa förutsättningar för stabilitet, långsiktighet och kontinuitet i arbetet. De prioriterade delmålen visar på åtgärder och insatser som ska fokuseras under programperioden.

Till programmet har det tillkommit en handlingsplan där respektive delmål kopplas till ansvarig nämnd. Socialnämnden har ett särskilt ansvar att samordna arbetet med implementeringen av program och handlingsplan.

Program- och handlingsplan relaterar bland annat till delmål 3, 5, 10 och 16 i Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer gäller för alla nämnder och bolagsstyrelser. De mål och delmål som anger prioriteringar inom området kopplas till respektive nämnds verksamhetsplan. I handlingsplanen pekas särskilda nämnders ansvar ut i relation till mål, delmål och föreslagna åtgärder.

Fokus för uppföljningen har varit de åtgärder i verksamhets- och affärsplaner som har kopplats till programmet.

Måluppfyllelse

Programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer beslutades i kommunfullmäktige under hösten 2015 och spänner över fem år. Handlingsplanen gällde i tre år (2016–2018) och beslutades samma år som programmet. I handlingsplanen har försök gjorts att konkretisera de mål och delmål som programmet redogör för. Handlingsplanen innehåller fyra målområden och för varje målområde finns ett antal prioriterade åtgärder som ska genomföras under planperioden. Åtgärderna ska genomföras inom flera av kommunens verksamhetsområden och konkretiseras inom ramen för nämndernas verksamhetsplaner och i arbetet med jämställdhetsintegrering.

Bedömning

Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet har konkretiserat vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel.

Fortfarande är kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ojämn. Frågan prioriteras också olika inom olika nämnder. Fortfarande kvarstår utmaningen i att se att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är en kommunövergripande fråga som i mer eller mindre utsträckning berör alla nämnder och bolagsstyrelser. Behovet av fortsatt implementeringsarbete kvarstår och ansvaret för detta behöver tydliggöras över kommunens berörda förvaltningar.

Handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck löpte ut per december 2018. Det pågår ett övergripande översynsarbete med program- och handlingsplaner varvid revideringsarbetet med nämnda handlingsplan avvaktas i väntan på det förslag utredningen kommer fram till.

Socialnämnden har också föreslagit kommunstyrelsen att uppdra till socialnämnden att upprätta en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck (SCN-2019-0086). Uppdraget är ett led i att realisera intentionen i mål och budget som manar till en intensifiering av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det arbetet ska kvarstå och pågå i samarbete med berörda förvaltningar och organisationer. I handlingsplanen kommer det att finnas tydliga mål, indikatorer samt vilken nämnd och förvaltning som ansvarar för respektive mål och delmål. Detta för att planen ska vara möjlig att följa upp och för att respektive nämnds ansvar ska bli tydligt.

Vidare är bedömningen att program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer utgör en bra grund och styrning på området och att uppföljning görs genom årliga aktualitetsbedömningar. Smärre justeringar av redaktionell karaktär kan komma att bli aktuella framgent. Vidare kan det bli aktuellt att under det i programmet som

benämns som sårbara grupper även inbegripa prostitution och trafficking då detta har ett tydligt samband med våld i nära relation och mäns våld mot kvinnor.

Bedömningen är att behovet av en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck kvarstår för en effektiv styrning på området.

Förslag till beslut

- **Att** tillhörande handlingsplan till programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer revideras med tillägget prostitution och trafficking samt,
- **Att** arbetet med att ta fram en handlingsplan med fortskrider i samverkan med de förvaltningar och nämnder som identifierats som närmast berörda av frågan.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ökade kostnader för socialnämnden utan görs i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, och ryms inom ekonomisk ram.

Köns- och barnkonsekvenser

De förändringsförslag som föreslås bedöms inte ha några negativa effekter på kvinnor, mäns eller barns situation.

Protokollsutdrag från Uppsala Vatten och Avfall AB:s styrelsemöte 2020-09-24

Diare nr: 2020-0533

§77

Aktualitetsbedömning av avfallsplan 2014-2022

Isidora Karydakis ger en presentation kring ärendet. Styrelsen ställer frågor som besvaras.

Styrelsen för Uppsala Vatten och Avfall AB beslutar

att godkänna underlaget för aktualitetsbedömningen av avfallsplanen 2014-2022 enligt bilaga 1

att föreslå Uppsala kommunfullmäktige att komplettera avfallsplan 2014-2022 med förslag på målbeskrivning, mål och aktiviteter gällande nedskräpning i vatten för att uppfylla Havs- och Vattenmyndighetens ÅPH 23 enligt bifogat underlag (bilaga2).

Justerat den 2020-10-02

Rätt utdraget intygar

Mimmi Bouvin

Datum

2020-08-19

Handläggare

Isidora Karydakis

Diarienummer

2020-0533

Underlag för revidering av avfallsplan (2014-2022) gällande marint skräp

Bakgrund

Hav- och Vattenmyndigheten har framtagit åtgärdsprogrammet för havsmiljö (ÅPH) i avseende att uppfylla lagstiftningens krav samt Sveriges åtaganden gentemot EU.

ÅPH och dess åtgärder riktar sig till myndigheter och kommuner. Åtgärderna behövs för att miljö kvalitetsnormerna för havet ska kunna följas för att god havsmiljö ska uppnås på sikt. Åtgärdsprogrammet innefattar 32 olika åtgärder inom följande områden:

- främmande arter
- fiskar och skaldjur som påverkas av fiske
- övergödning
- bestående förändringar av hydrografiska villkor
- farliga ämnen
- marint avfall
- biologisk mångfald
- marina skyddade områden
- restaurering

ÅPH beskriver marint skräp som de "föremål och material som tillverkats eller bearbetats av människor och som avsiktligt kastats eller oavsiktligt förlorats i den marina och kustnära miljön". Som marint skräp klassas även det material som transporterats till havsmiljön från land via vattendrag eller avloppssystem. Skräpet i haven uppstår oftast på grund av turism, rekreation, bristande avfallshantering samt bristande hantering av avloppsvatten och dagvatten. Det är idag enligt lag förbjudet att skräpa ner och dumpa avfall både på land och till havs, men trots det är marint skräp ett problem. ÅPH förklarar att förebyggande åtgärder och informationsinsatser om marint skräp är ett bra sätt att minska uppkomsten av skräp i haven. Uppsala kommun arbetar flitigt med att minska nedskräpningen i staden, både på land och i vattnet. Genom att arbeta med att förebygga och minska uppkomsten av skräp i Fyrisån minskar det

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress

Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress

Box 1444
751 44 Uppsala

Växel

Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst

Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats

www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer

556025-0051

möjligheterna för det skräpet att vidare hamna i haven. Några av de åtgärder som kommunen gör idag för att förebygga och undvika uppkomsten av skräp i vatten är:

- städar och plockar skräp i områden längs Fyrisån
- skräpmätningar i Fyrisån i centrala Uppsala
- stödjer föreningar och privatpersoner som engagerar sig i att städa vid Fyrisån
- pågående samarbete med Uppsala Vatten och Avfall angående skräp i dagvattnet

Åtgärd nummer 23 (ÅPH 23) i åtgärdsprogrammet uppger ”att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete”. Avfallsplan 2014-2022 innefattar mål och åtgärder för nedskräpning på land men saknar sådana för skräp i vatten. Under aktualitetsbedömningen av Uppsala kommuns program och handlingsplaner ges det möjlighet att revidera dem vid behov. Uppsala kommun, så som alla kommuner i Sverige, förväntas rapportera till Havs- och Vattenmyndigheten de åtgärder som kommunen arbetar med för att minska och förebygga uppkomsten av skräp i haven.

Underlag för revidering av Avfallsplan 2014-2022

Härmed presenteras de förslag (i rött) på tillägg om nedskräpning i vatten som avfallsplan 2014-2022 ska kompletteras med.

6.2.1 Effektmål Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle

*Medborgarnas engagemang, beteende och handlingar spelar stor roll för samhällsutvecklingen. Att förebygga uppkomsten av avfall utgör den översta nivån i EUs avfallshierarki. Miljövinsten är större om en produkt aldrig produceras än om den produceras, används och återvinns. Nedskräpning i offentliga miljöer, **inklusive vatten**, skapar ofta en negativ spiral som leder till ökad nedskräpning. Felaktig hantering av uttjänta fordon är problem som lyfts i den nationella avfallsplanen. Felaktig hantering kan innebära dumpning av fordon eller illegal export av avfall. För att minska mängden avfall som uppkommer i samhället, nedskräpning och felaktig hantering av uttjänta fordon krävs ett långsiktigt arbete som handlar om att förändra beteenden och attityder i samhället. I Uppsala kommun vill vi minska avfallsmängderna och nedskräpningen genom att sätta upp följande mål:*

- Mängden matavfall som uppkommer där mat serveras ska minska kontinuerligt från år till år i varje kommunal pedagogisk enhet.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som årlig mängd matavfall per elev.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

- Från och med år 2014 ska *Resurspriset* delas ut årligen till en pedagogisk enhet i Uppsala, oberoende av huvudman, som visar prov på innovativa lösningar inom området matsvinn, avfallshantering eller nedskräpning.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som utdelat pris.

- År 2018 ska nedskräpningen i Uppsala kommun ha minskat med 30 procent.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som skräpindex jämfört med skräpindexmedelvärdet från åren 2010 till och med 2012.

- Antalet inkomna klagomål avseende dumpning av uttjänta fordon ska årligen minska.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som antal inkomna klagomål avseende dumpning av uttjänta fordon.

- År 2022 ska nedskräpningen i Fyrisån ha minskat med 10 procent i jämförelse med nollmätningen från år 2019.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som skräpindex jämfört med nollmätningen från år 2019.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapsgatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

6.2 Målområde Avfallshantering med människan i fokus

6.2.1 Effektmål Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle

Tabell 4. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet att Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle. GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden, UBF står för utbildningsnämnden, MHN står för miljö- och hälsoskyddsnämnden. Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Mängden matavfall som uppkommer där mat serveras ska minska kontinuerligt från år till år i varje kommunal pedagogisk enhet	Måluppfyllnad mäts som årlig mängd matavfall per elev	Årligen	Finns ingen samlad statistik	UBN	UBN
<i>Aktivitet</i>	<i>Nyckeltal</i>	<i>Tidsram</i>	<i>Nollreferens</i>	<i>Ansvar</i>	<i>Rapporteringsansvar</i>
<i>Utredning av metod för mätning av matavfall i kommunala pedagogiska enheter</i>	<i>Genomförd utredning</i>	<i>2014</i>		<i>UBN</i>	<i>UBN</i>
<i>Utbildnings- och informations-satsningar</i>	<i>Ett event eller en kampanj/år</i>	<i>Årligen</i>		<i>UBN</i>	<i>UBN</i>

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapskatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Från och med år 2016 ska Sopkampen delas ut årligen till en pedagogisk enhet i Uppsala, oberoende av huvudman, som visar prov på innovativa lösningar inom området matsvinn, avfallshantering eller nedskräpning	Måluppfyllnad mäts som utdelat pris	Årligen from 2016		UBN	UBN
År 2018 ska nedskräpningen i Uppsala kommun ha minskat med 30 procent	Måluppfyllnad mäts som förändring av uppmätt skräpindex	2018	Skräpindexmedelvärde: 9,4	GSN	GSN
År 2022 ska nedskräpningen i Fyrisån ha minskat med 10 procent i jämförelse med nollmätningen från år 2019	Måluppfyllnad mäts som förändring av uppmätt skräpindex	Årligen from 2019	Skräpindexmedelvärde	GSN	GSN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Anslutning till Håll Sverige Rents Skräpplockardagar samt inbjudan till alla skolor och förskolor att delta i skräpplockar-dagarna	Anslutning samt utskickade inbjudningar	Årligen	Skräpplockar-dagarna har genomförts varje år sedan 2001	GSN	GSN

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapskatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051

UPPSALA VATTEN

Information	<i>Ett event eller en kampanj/år</i>	<i>Årligen</i>		<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
Utvärdering av projektet med källsortering i offentliga miljöer	<i>Genomförd utvärdering</i>	<i>2014</i>	<i>Källsortering i offentlig miljö införs på utvalda platser under 2013</i>	<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
Driva och utveckla kampanjen Valborg - ett rent nöje		<i>Årligen</i>	<i>Kampanjen har drivits sedan 2007</i>	<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
<i>Åtgärder för att ta hand om skräpet i och innan det hamnar i Fyrisån. (Exempelvis fällor och länsar)</i>		<i>Årligen</i>		<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
<i>Informationsåtgärder för att belysa nedskräpning i Fyrisån</i>	<i>Ett event eller en kampanj/år</i>	<i>Årligen</i>		<i>GSN</i>	<i>GSN</i>

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress
Uppsala Business Park
Rapskatan 7

Postadress
Box 1444
751 44 Uppsala

Växel
Telefon: 018-727 93 00
Fax: 018-727 93 10
uppsalavatten@uppsalavatten.se

Kundtjänst
Telefon: 018-727 94 00
Fax: 018-727 94 10
kundtjanst@uppsalavatten.se

Webbplats
www.uppsalavatten.se

Organisationsnummer
556025-0051